

Rapport
2021:18

Deltakerundersøkelsen for barnehage- lærere 2021

Resultater fra en spørreundersøkelse blant barnehagelærere
som har tatt videreutdanning

Ann Cecilie Bergene, Cay Gjerustad, Siri Brorstad Borlaug

NIFU

Rapport
2021:18

Deltakerundersøkelsen for barnehage- lærere 2021

Resultater fra en spørreundersøkelse blant barnehagelærere
som har tatt videreutdanning

Ann Cecilie Bergene, Cay Gjerustad, Siri Brorstad Borlaug

Rapport 2021:18

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU)
Adresse Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.

Prosjektnr. 21149

Oppdragsgiver Utdanningsdirektoratet
Adresse Postboks 9359 Grønland, 0135 Oslo

Fotomontasje NIFU

ISBN 978-82-327-0531-3
ISSN 1892-2597 (online)

Copyright NIFU: CC BY 4.0

www.nifu.no

Forord

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Rapporten presenterer resultater fra Deltakerundersøkelsen 2021, en spørreundersøkelse rettet mot barnehagelærere som har tatt videreutdanning. Hensikten er å undersøke barnehagelærernes opplevelse av videreutdanningen de har tatt.

Cay Gjerustad, Cathrine Pedersen, Ann Cecilie Bergene og Siri Brorstad Borlaug har stått for innsamling av data, analyser og rapportskrivning. Jens B. Grøgaard har lest gjennom og kvalitetssikret rapporten.

Vi ønsker å takke de bortimot 400 barnehagelærerne som tok seg tid til å svare på spørreundersøkelsen.

Oslo, 15. oktober 2021

Vibeke Opheim
direktør

Roger André Federici
forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
1 Innledning.....	10
1.1 Tidligere undersøkelser om videreutdanning av barnehagelærere.....	11
2 Metode og datagrunnlag.....	13
2.1 Deltakelse og representativitet.....	13
2.2 Deltakernes bakgrunn og arbeidsplass	13
2.2.1 Kjønn- og aldersfordeling.....	14
2.2.2 Kjennetegn ved barnehagene	15
2.2.3 Studiested og type utdanning.....	17
2.3 Grunner til frafall	19
3 Rammene for videreutdanning.....	21
3.1 Motivasjon.....	21
3.2 Videreutdanning under koronapandemien.....	23
3.3 Tilrettelegging.....	26
3.4 Kultur for kunnskapsdeling.....	31
3.5 Oppsummering	33
4 Opplevelse av studiet.....	34
4.1 Om studiet.....	34
4.2 Arbeid mellom samlingene – barnehagen som læringsarena.....	39
4.3 Veilederutdanningen.....	41
4.4 Oppsummering	43
5 Utbytte og anvendelse av studiet.....	44
5.1 Læringsutbytte.....	44
5.2 Anvendelse av studiet.....	47
5.3 Oppsummering	50
Referanser.....	51

Vedlegg	52
Analyser av representativitet.....	52
Analyser av utvalgte data fordelt på studiesteder og type utdanning.....	53
Tabelloversikt	57
Figuroversikt	58

Sammendrag

Denne rapporten presenterer resultater fra deltakerundersøkelsen for barnehagelærere 2021, en spørreundersøkelse rettet mot deltakere i videreutdanning i studieåret 2020/2021.

Videreutdanning for barnehagelærere reguleres av strategien *Kompetanse for framtidens barnehage*. Målsettingen for denne strategien er å sikre alle barn et barnehagetilbud av høy kvalitet. For barnehagelærere er det opprettet tilbud om videreutdanning i åtte tema: (1) språkutvikling og språklæring (både nettbaserte og stedsbaserte tilbud), (2) fysisk motorisk utvikling og aktivitet, (3) pedagogisk ledelse og læringsmiljø, (4) realfag i barnehagen (helt nettbasert tilbud), (5) spesialpedagogikk, (6) veilederutdanning for praksislærere, (7) veilederutdanning og (8) tilleggstudanning i barnehagepedagogikk. Videreutdanningstilbudene skal sees i sammenheng med kollektive kompetansetiltak i den enkelte barnehage.

I alt 830 barnehagelærere startet på videreutdanning i 2020/2021. Alle disse ble invitert til å være med i deltakerundersøkelsen. Det er et uttrykt mål at resultatene skal gi grunnlag for å evaluere og sikre kvaliteten på videreutdanningstilbudene, samt bidra til videreutvikling av ordningene, både for Utdanningsdirektoratet og for de institusjonene som tilbyr slike. Totalt 52 prosent svarte.

Generelt uttrykker en svært høy andel av barnehagelærerne at videreutdanningen har hatt god kvalitet og at tilretteleggingen i barnehagen har vært god. Sammenlignet med tidligere år skiller årets undersøkelse seg ut grunnet unntakstilstanden under koronapandemien. Barnehagelærernes svar tyder på at videreutdanningene har holdt høy kvalitet også i denne situasjonen.

Godt læringsutbytte til tross for koronapandemien

Koronasituasjonen påvirket både undervisningsformatet og arbeidshverdagen. Flertallet gikk på studier som ikke opprinnelig var lagt opp som helt nettbaserte og som dermed fikk et ganske annet tilbud enn det de var forespeilet. Det virker likevel som at de fleste ser ut til å ha fått det til å fungere uten å ha opplevd et nevneverdig tap av læringsutbytte. Det er også relativt mange som mener at tilbakemelding og arbeid mellom samlingene har vært viktig.

Forelesninger, pensum og samlinger ser ut til å være de viktigste enkeltfaktorene for studentens læringsutbytte med tanke på studietilbudet. Ikke overraskende gir det store flertallet også uttrykk for at egeninnsats og motivasjon også var svært viktige faktorer for læringsutbyttet.

Faglig engasjement og høy motivasjon blant deltakerne

Deltakerne er i stor grad motiverte for å ta videreutdanning. Så å si alle uttrykker at de ønsket å ta videreutdanning for å lære mer og å utvikle seg som barnehagelærere. Det er også høye andeler som oppgir at ønsket om å få inspirasjon, å bidra til utvikling i barnehagen og til et bedre fagmiljø var viktige grunner til å studere. En betraktelig lavere andel var sterkt motivert av ønsket å kvalifisere seg over i en annen stilling, og enda færre at de var ytre motivert av at arbeidsgiver ønsket at de skulle ta videreutdanning.

Det kan se ut til at deltakerne oppfatter at ledelsen ønsker at barnehagelærere skal ta videreutdanning. Likevel framstår det som at det er et visst misforhold mellom et opplevd ønske og forventning fra ledelsen om at deltakerne i videreutdanning skal være drivere av kunnskapsdelingen i barnehagen på den ene siden, og den faktiske kulturen for kunnskapsdeling, både i form av ledelsens tilrettelegging og kollegers og ledelsens interesse for den ervervede kunnskapen, på den andre.

Høy kvalitet og relevans

Ni av ti vurderer kvaliteten på studiet som god eller svært god. Videre gir nesten samtlige uttrykk for at utdanningen har vært relevant for arbeidet i barnehagen. Det virker også som at deltakerne generelt er fornøyd med det faglige nivået og måten teori og praksis blir kombinert på. De fleste har benyttet tiden mellom samlingene til å arbeide med oppgaver gitt av de som underviser på studiet, lest relevant faglitteratur og reflektert over hvordan være barnehagelærer. Dette ser imidlertid ut til å henge sammen med kulturen for kunnskapsdeling i barnehagen.

Avtrykk i praksis

Et stort flertall gir uttrykk for at de er sterkt motivert for å ta i bruk det man har lært på videreutdanningen i eget arbeid, og at videreutdanningen har gitt utgangspunkt for refleksjon over egen praksis. Så å si alle oppgir at de har forstått hvordan de skal bruke det de har lært i arbeidet, og over halvparten gir uttrykk for at medstudenter og de som underviser på studiet har vært viktige i arbeidet med å ta i bruk det de har lært. Mens to av tre gir uttrykk for at videreutdanningen generelt har forbedret hvordan de selv tilrettelegger for barnas opplevelser, utvikling og læring, er det en betydelig lavere andel som mener at videreutdanningen har vært positiv for samarbeidet i barnehagen. Det ser på den andre siden ut til å være en

positiv sammenheng mellom å oppleve en sterk kultur for kunnskapsdeling i barnehagen og å samarbeide med andre i barnehagen i forbindelse med studiet.

Positiv opplevelse av veilederutdanning, men få er trygge i veilederrollen

De fleste deltakerne på veilederutdanning eller veilederutdanning for praksislærere svarer at utdanningen handlet om veilederrollen og/eller kommunikasjon. Det ser ut til at veilederutdanningen for de fleste i liten grad omhandler kunnskap om rammeplaner/læreplaner og pedagogiske utfordringer i barnehagen. To av tre deltakere uttrykker at videreutdanningen har gitt utgangspunkt for refleksjon over egen veiledning, og at den generelt har forbedret måten å veilede på. Om lag halvparten er også helt enige i at videreutdanningen har gjort dem mer engasjert i arbeidet som veileder. Til tross for at mange oppgir at veilederutdanningen i stor grad handlet om veilederrollen er kun litt i overkant av en fjerdedel helt enige i at videreutdanningen har gjort dem trygge på rollen som veileder.

1 Innledning

Denne rapporten handler om barnehagelæreres opplevelse og vurdering av å ta videreutdanning, samt deres læringsutbytte og erfaringer med studiet og tilretteleggingen for det. Vi ser også nærmere på kultur for kunnskapsdeling i barnehagene. Tallmaterialet er hentet fra spørreundersøkelse sendt til barnehagelærere som har deltatt på videreutdanning i 2020/2021.

Barnehagesektoren har i de siste tiårene fått mye oppmerksomhet, og gjennomgått store endringer, ikke minst etter at barnehageforliket i 2003 ledet til massiv utvidelse av tilbudet (Steen Jensen m.fl. 2020). Barnehagelærere regnes som nøkkelpersoner for barns utvikling, danning og læring, og det har vært økende oppmerksomhet om kvalitet og kompetanseutvikling i barnehagene. I den forbindelse har videreutdanning av både barnehagelærere og styrere blitt prioritert i *Kompetanse for fremtidens barnehage – Revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2018-2022*. Denne kompetansestrategien viser en intensjon om målrettet kompetansebygging gjennom videreutvikling av videreutdanningstilbudene.

Ny rammeplan for barnehage er tydeligere på forpliktelser til systematisk pedagogisk arbeid i barnehagen. Forskningsprosjektet GoBaN fant imidlertid store variasjoner i kvalitet,¹ og dermed behov for utjevning slik at alle barn kan få et kvalitativt godt barnehagetilbud. Det skal dermed drives målrettet kompetanseutvikling, og det er uttrykt mål om å øke både andelen barnehagelærere og andelen barne- og ungdomsarbeidere i barnehagen. Det finnes i tillegg regionale ordninger for kompetanseutvikling for barnehage. Stortinget har videre vedtatt en ny bemanningsnorm og en skjerping av pedagognormen i barnehagen. Mens bemanningsnormen omhandler krav til antall ansatte per barn, innebærer pedagognormen at det skal være minst én pedagogisk leder per syvende barn under tre år og minst én pedagogisk leder per fjortende barn over tre år. Ved utgangen av 2020 oppfylte 99 prosent av barnehagene bemanningsnormen, mens 69 prosent av oppfylte pedagognormen uten dispensasjon.² Vi skiller i denne rapporten mellom

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nok-voksne-og-barnehagelarere-avgjor-barnehagekvaliteten/id2625255/>

² <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/fakta-om-barnehager-2020/kapittel-1/>

storbarns- og småbarnsavdelinger, hvor førstnevnte består av barn i aldersgruppen 3-6 år og sistnevnte av barn i aldersgruppen 1-3 år.

Fire tematiske satsingsområder er førende for barnehagenes arbeid med barnehagebasert kompetanseutvikling: 1) barnehagen som pedagogisk virksomhet, 2) inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning, 3) språk og kommunikasjon og 4) verdigrunnlag.

Målgruppen for kompetansestrategien er styrere, barnehagelærere og andre pedagoger, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter. Vi vil i denne rapporten konsentrere oss om videreutdanningene for barnehagelærere.

Tidligere deltakerundersøkelser har vist at både styrere og barnehagelærere vurderer studienes kvalitet og relevans som høy (Siddiq & Gjerustad 2017; Jensen m.fl. 2018). Begge grupper opplevde å bli mer engasjert i arbeidet, blant annet på grunn av bedre forutsetninger for å reflektere over egen praksis. Selv om deltakerne i disse tidligere undersøkelsene ga uttrykk for at det var krevende å kombinere jobb og studier, vurderte de likevel tilretteleggingen for dette som god (Siddiq & Gjerustad 2017).

1.1 Tidligere undersøkelser om videreutdanning av barnehagelærere

For å realisere strategien *Kompetanse for framtidens barnehage* er det iverksatt en rekke kompetansehevingstiltak for barnehageansatte. Tiltakene har blitt evaluert på oppdrag for Utdanningsdirektoratet. NIFU gjennomførte i 2017 en deltakerundersøkelse blant både styrere og barnehagelærere for studieåret 2016/2017 (Siddiq & Gjerustad 2017). Denne viste at deltakerne gjennomgående vurderte kvaliteten på studiet som god, og deltakerne opplevde stort utbytte av studiet. De ga videre uttrykk for at videreutdanningen ga et godt utgangspunkt for refleksjon over egen praksis, og at den gjorde dem mer engasjert i arbeidet. På den andre siden opplevde deltakerne at det var utfordrende å kombinere jobb og studier, selv om de fleste vurderte tilretteleggingen fra barnehagens side som god.

Fafo gjennomførte deltakerundersøkelsen for studieåret 2017/2018, og det samme bildet tegnet seg. På tvers av studieretning og studiesteder vurderte de fleste barnehagelærere studietilbudet som godt, relevant og interessant (Jensen m.fl. 2018). Videre vurderte de læringsutbyttet som høyt, mens de ga uttrykk for at pensum var passe krevende. Fafo supplerte spørreundersøkelsen med kvalitative intervjuer for å gå i dybden på deltakernes erfaringer fra studiet, hvorvidt studiene medførte endringer i praksis og hvordan barnehagene la til rette for kunnskapsdeling. Deltakerundersøkelsen fra 2019, som også ble gjennomført av Fafo, bekreftet funnene i de tidligere undersøkelsene (Jensen m.fl. 2019, Jensen m.fl. 2020).

Forskning på barnehager undersøker ofte forskjeller mellom små og store, og mellom kommunale og private barnehager (se blant annet Haakestad m.fl. 2015). Deltakerundersøkelsene har også undersøkt om størrelse og eierskap har betydning for videreutdanning. Det har ikke vært funnet signifikante forskjeller mellom private og kommunale barnehager, mens det har vært observert noen forskjeller etter størrelse. Jensen m.fl. (2018) fant blant annet at store barnehager framstår som lærende organisasjoner som er opptatt av de ansattes kompetanse, og at de har større fleksibilitet med hensyn til å dekke opp for fravær i forbindelse med ansattes studier. Likevel er hovedinntrykket at det er små eller ingen forskjeller med hensyn til eieform og størrelse.

TALIS Starting Strong³ viser at nesten alle barnehageansatte deltar i faglige utviklingsaktiviteter, uavhengig av barnehagens størrelse (Gjerustad m.fl. 2020). Heller ikke her er det forskjeller mellom kommunale og private barnehager. Basert på tidligere forskning kan vi anta at det er begrenset statistisk sammenheng mellom eieform og deltakelse i videreutdanning. Det samme gjelder for vurderinger av utbytte og innhold.

De fleste videreutdanningstilbudene gir 30 studiepoeng, fortrinnsvis på masternivå, og gjennomføres over to semestre. Organiseringen av tilbudene kan imidlertid variere mellom de ulike studiestedene.

---

³ TALIS Starting Strong Survey (TALIS 3S) er en internasjonal undersøkelse av ansatte og styrere i barnehager, i regi av OECD.

2 Metode og datagrunnlag

I dette kapitlet skal vi kort redegjøre for gjennomføring av undersøkelsen, svarprosent og kjennetegn ved de som deltok. I tillegg skal vi presentere andel som falt fra studiene, og hvorfor de gjorde det.

2.1 Deltakelse og representativitet

Årets *Deltakerundersøkelse for barnehagelærere* var åpen fra 25. mai til 1. juli 2021. Den ble sendt ut til 830 barnehagelærere. I alt 30 utsendelser kom i retur grunnet feil eller ukjent e-postadresse. Det var derfor ikke alle som mottok undersøkelsen. Justert for dette var det 800 mottakere.

I årets undersøkelse har 386 lærere besvart spørreundersøkelsen fullt ut. Når vi tar med de som har besvart deler av skjemaet har vi 426 godkjente svar. Dette gir en deltakelse på 52 prosent blant de som mottok undersøkelsen.

Vedleggene 2.1 og 2.2 viser fordelingen av barnehagelærere som deltok i undersøkelsen etter studiested og fag sammenliknet med hele populasjonen. Sammenlikningen viser kun mindre forskjeller, og det er rimelig å konkludere med at utvalget som analysene er basert på er representativt.

I tillegg ble 25 barnehagelærere som tok videreutdanning i veiledning utenom det sentrale opptaket invitert til å delta. De studerte ved åtte ulike studiesteder, og i alt 10 av dem besvarte undersøkelsen. Siden de kommer i tillegg til populasjonen inngår de ikke i analysene av representativitet som vises i vedlegg. Deres svar vil bli presentert på linje med svarene fra de andre som har deltatt. Selv om de skiller seg fra utvalget ellers med å ikke være en del av det sentrale opptaket, er de så få at deres svar ikke vil påvirke svarfordelingen vesentlig, hverken når vi ser hva alle lærerne har svart eller hva de som tok veiledning har svart.

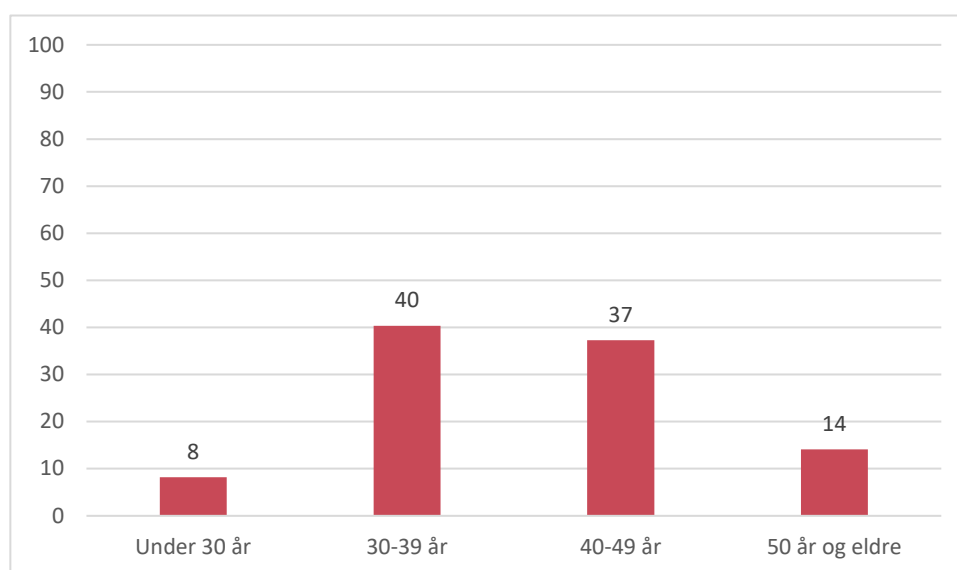
2.2 Deltakernes bakgrunn og arbeidsplass

Vi vil nå se nærmere på hva som kjennetegner de som har deltatt i videreutdanning og besvart vår spørreundersøkelse, både med hensyn til kjønn, alder og ansiennitet. Vi vil også se nærmere på deltakernes arbeidsplass, det vil si om de er

ansatt i en privat eller kommunal barnehage, og på barnehagens størrelse. Dette gir i seg selv et bilde av hvem som tar videreutdanning. I tillegg danner gjennomgangen en viktig bakgrunn for analysene som følger.

2.2.1 Kjønn- og aldersfordeling

Ved utgangen av 2020 var andelen menn i grunnbemanningen i barnehagesektoren ni prosent.⁴ I vårt utvalg er andelen menn syv prosent. I årets undersøkelse er det en forskyvning i retning av en høyere andel deltakere i aldersgruppen 30-39 år (40 prosent) til fordel for 40-49 år (37 prosent) sammenlignet med tidligere år (se bl.a. Jensen m.fl. 2020). Figur 2.1 viser alderssammensfordelingen i utvalget:

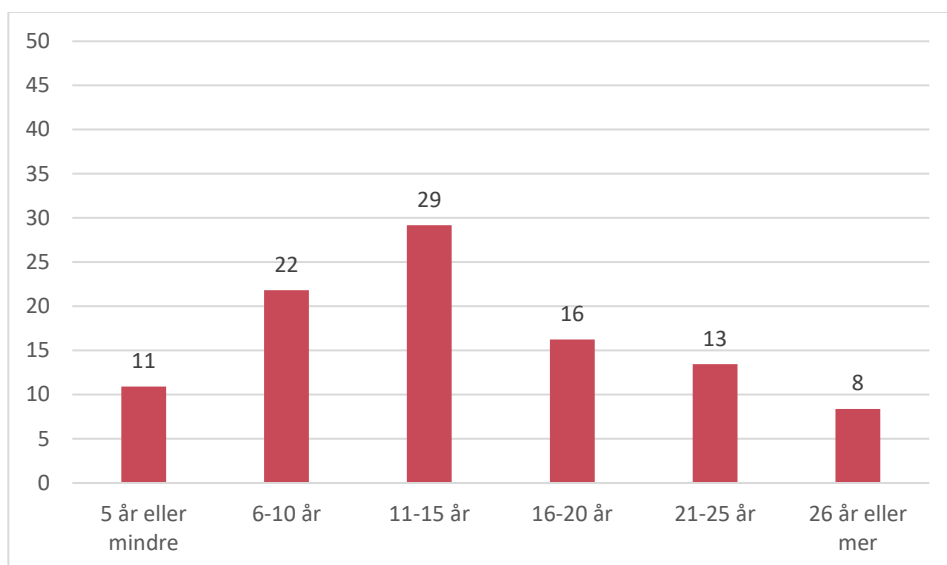

Figur 2.1 Aldersfordeling. Prosent. N=389.

Den nevnte forskyvningen kan tyde på at det er noe mindre erfaren gruppe arbeidstakere som den senere tiden har tatt videreutdanning. Figur 2.2 viser respondentens ansiennitet:

⁴ <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/andel-menn-i-barnehager/>.

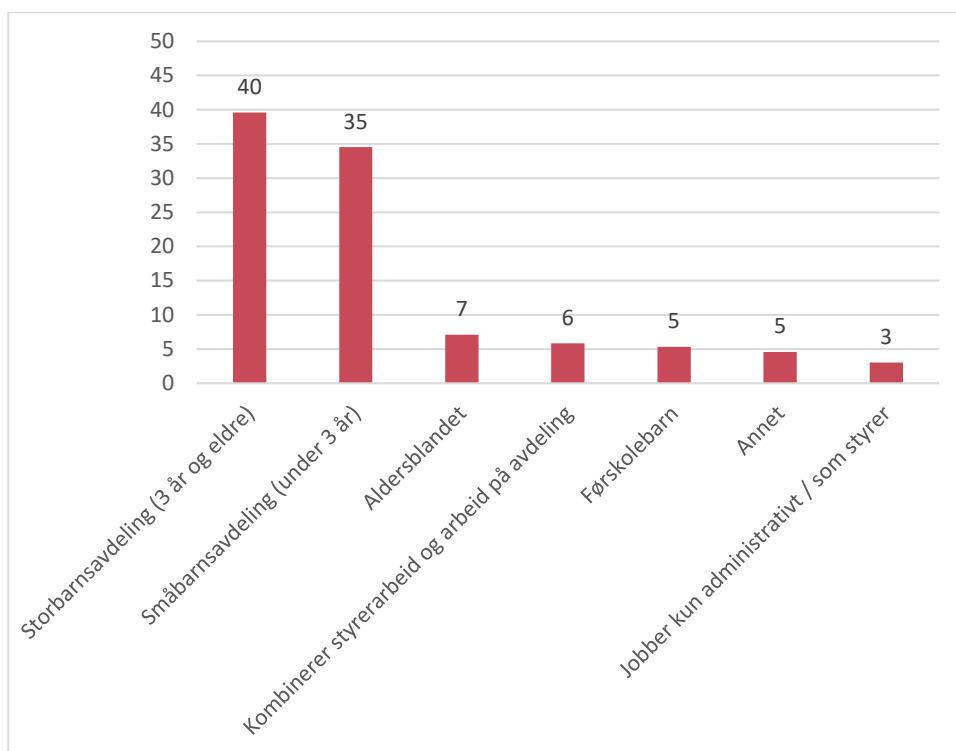

Figur 2.2 'Hvor mange års ansiennitet har du fra barnehagesektoren?'. Prosent. N= 394.

Vi ser av figuren at flertallet av deltakerne har jobbet relativt lenge i barnehagesektoren. Hele 67 prosent har 10 års ansiennitet eller mer før de startet videreutdanning. Sammenlignet med tidligere undersøkelse er dette faktisk en motsatt forskyvning enn det man skulle forvente, gitt at deltakerne er yngre. I fjorårets undersøkelse hadde 41 prosent av deltakerne under ti års ansiennitet.

2.2.2 Kjennetegn ved barnehagene

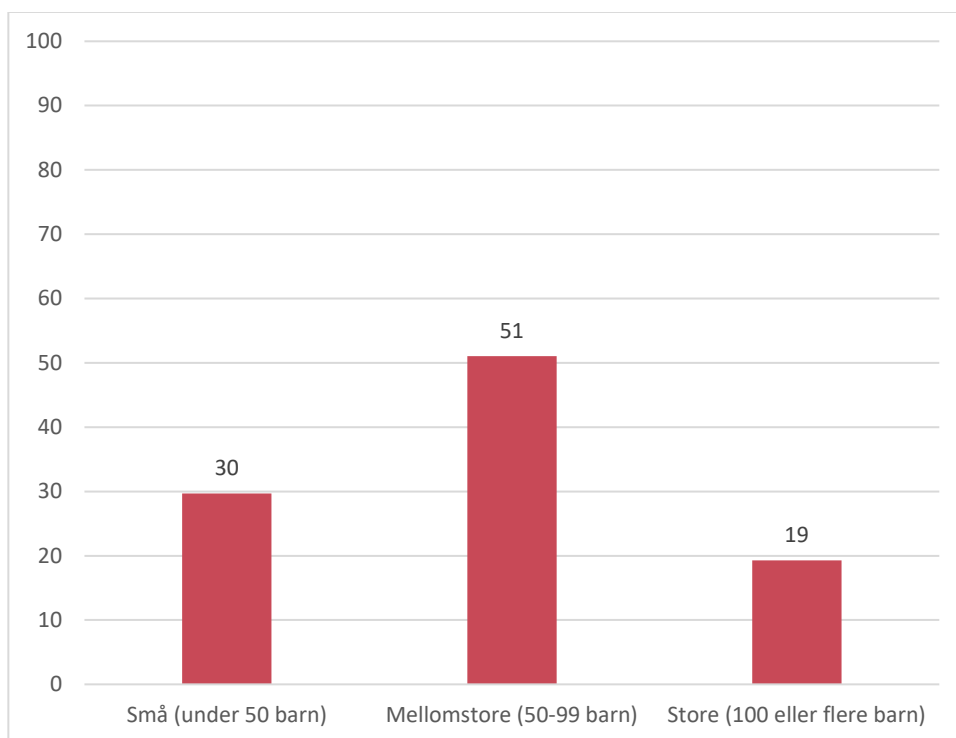
I vårt utvalg er 46 prosent ansatt i en privat barnehage, og 54 prosent i en kommunal. Dette er et noe høyere innslag fra private barnehager enn fjorårets undersøkelse (41 prosent). Figur 2.3 viser hvordan utvalget fordeler seg på ulike avdelinger:

Figur 2.3. Fordeling på avdeling. Prosent. N= 394.

Som vi ser arbeider flertallet av deltakerne enten på storbarns- (40 prosent) eller småbarnsavdeling (35 prosent). Begge disse andelene er høyere enn i fjorårets undersøkelse, hvor 32 prosent jobbet på storbarnsavdeling og 25 prosent på småbarnsavdeling. Siden fjorårets undersøkelse også omfattet styrere, kan ikke tallene sammenlignes. Siden såpass få jobber på andre typer avdelinger enn disse vil vi i påfølgende analyser kun se på respondenter fra storbarns- eller småbarnsavdelinger.

Når det gjelder barnehagenes størrelse var deltakerne i fjorårets undersøkelse i hovedsak var ansatt i mellomstore barnehager (54 prosent). I årets undersøkelse er fordelingen nokså lik, som vist i figur 2.4:

Figur 2.4. Fordeling på barnehagestørrelse. Prosent. N=394.

Også i årets utvalg er over halvparten (51 prosent) av respondentene ansatt i mellomstore barnehager med mellom 50 og 100 barn. Nest høyest andel finner vi fra de små barnehagene med under 50 barn (30 prosent). I underkant av én av fem (19 prosent) er ansatt i en stor barnehage med over 100 barn.

2.2.3 Studiested og type utdanning

Deltakerne i årets spørreundersøkelse fordeler seg på 12 studiesteder, og tabell 2.1 viser antall og andel pr studiested:

Tabell 2.1 Studiested. Antall og andel deltakere.

	Antall	Andel
Dronning Mauds Minne Høgskole	45	13
Handelshøgskolen BI	11	3
Høgskolen i Innlandet	22	6
Høgskolen i Østfold	7	2
Høgskulen i Volda	22	6
Høgskulen på Vestlandet	58	17
NLA Høgskolen	5	1
OsloMet- Storbyuniversitetet	70	20
UiT Norges arktiske universitet	20	6
Universitetet i Agder	14	4
Universitetet i Stavanger	38	11
Universitetet i Sørøst - Norge	35	10
Totalt	347	100

Tabellen viser at det i utvalget er høye andeler av studenter fra OsloMet (20 prosent), Høgskulen på Vestlandet (17 prosent) og Dronning Mauds Minne Høgskole (13 prosent). Til sammen utgjør disse tre studiestedene halve utvalget.

Når det gjelder type utdanning ser vi av figur 2.5 at store andeler av utvalget enten var deltakere på videreutdanning for praksislærere (31 prosent), språkutvikling og språklæring (23 prosent når vi inkluderer det helt nettbaserte tilbudet, illustrert med svart søyle) og pedagogisk ledelse og læringsmiljø (16 prosent):

Figur 2.5. Fordeling på type utdanning. Prosent. N=386.

I senere analyser der vi ser på forskjeller mellom studiesteder eller mellom fag vil vi kun presentere grupper som har 10 eller flere svar. Dette for å unngå at en eller noen få personers svar får for stor betydning for resultatene som vises.

2.3 Grunner til frafall

Vi startet spørreskjemaet med å stille spørsmål om hvorvidt studiene ble fullført. På dette spørsmålet svarte 13 respondenter at de begynte å studere, men sluttet underveis, og syv at de aldri begynte på studiet. Andelen som oppga å ha falt fra er lav, og vi kan ikke utelukke at de som sluttet underveis, eller aldri begynte, ikke deltok i undersøkelsen i like stor grad som de som fullførte studiet. Det vil si at tallene som rapporteres her om frafall kan være for lave. Årsaker som oppgis av de 13 som falt fra er som følger (i prioritert rekkefølge fra flest til færrest respondenter):

- at man ikke fikk frigjort tilstrekkelig med tid for å studere
- at man måtte gjøre de vanlige arbeidsoppgavene i tillegg
- for krevende å kombinere studier og jobb
- at studiet gikk eller ville gå for mye utover fritiden
- og på grunn av koronasituasjonen
- at studiet gikk eller ville gå for mye ut over den vanlige jobben
- dårlig organisering av studiet
- at studiet framsto som lite nyttig
- dårlig tilrettelegging fra barnehagen
- for krevende studier
- vanskeligheter med å få vikar
- usikkerhet knyttet til egne evner med å fullføre

Som vi ser er de mest framtredeende grunnene knyttet til å få tid nok til studiene når disse skal kombineres med ordinære arbeidsoppgaver uten at dette går for mye utover fritiden. Det er færre som oppgir at det er manglende tilrettelegging eller tilgang på vikar som er utfordringen. Det dannes et bilde av at det er balansen mellom studier, jobb og fritid som er den største risikofaktoren for frafall, og ikke egenskaper ved studiene eller manglende selvtillit.

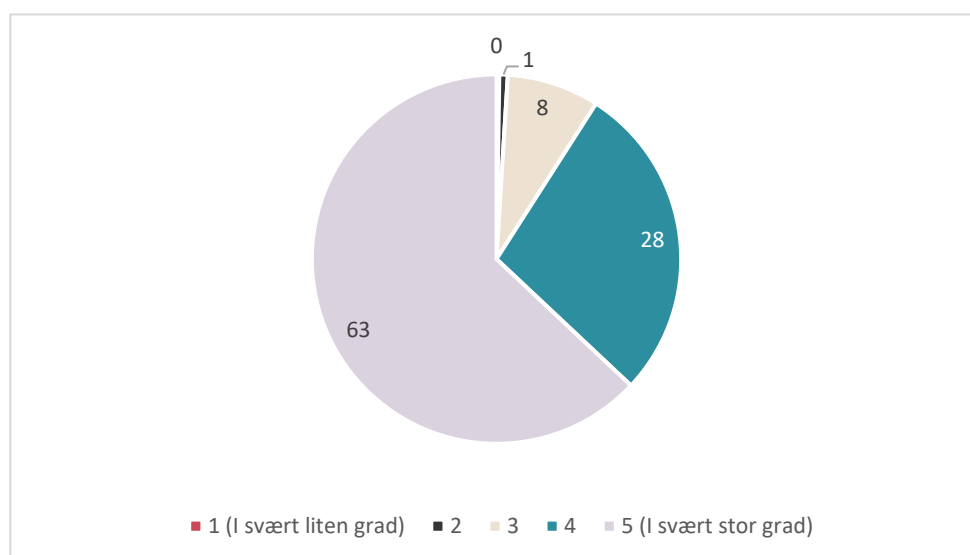
De som aldri begynte på studiene, ble bedt om å gi begrunnelse med egne ord. Tre av dem gir begrunnelser som tyder på manglende kompetanse, to skriver spesifikt at dette er i engelsk, mens den tredje skriver at studiestedet ikke regnet vedkommende som kvalifisert. Én av respondentene fikk tilbud om en annen utdanning, master i barnehageledelse, og en annen skiftet jobb og dermed at «det ble for mye på en gang». Til slutt var det én respondent som valgte å ikke starte på grunn av en kombinasjon av tidligere erfaring med at videreutdanning er krevende og at det kun ble digitale samlingsdager grunnet koronapandemien.

3 Rammene for videreutdanning

Vi skal i dette kapittelet se på respondentenes utgangspunkt for å ta videreutdanning, og starter med respondentenes motivasjon for å ta videreutdanning. Siden studieåret respondentene svarer for var preget av unntakstilstand grunnet koronapandemien, undersøker vi videre hvordan denne påvirket videreutdanningen. Kapitlet omhandler også tilrettelegging for videreutdanning i form av finansielle og praktiske rammer, og kulturen for kunnskapsdeling i barnehagen.

3.1 Motivasjon

Deltakerne ble spurt om hvorvidt de var motivert for å ta videreutdanning, uavhengig av hva som eventuelt var den primære beveggrunnen, som vi skal vende tilbake til. Figur 3.1 viser svarfordelingen:

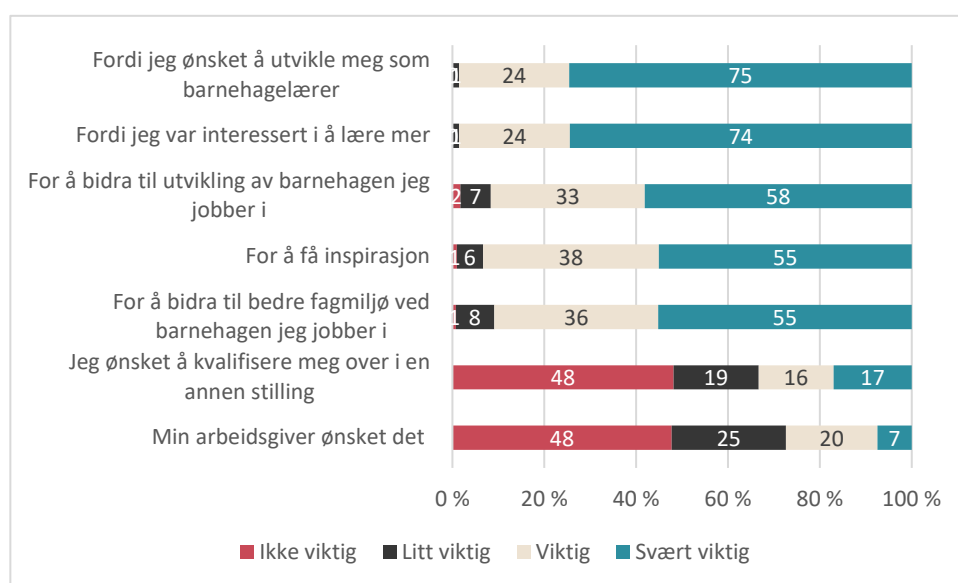

Figur 3.1 'I hvilken grad var du motivert for å ta videreutdanning?' Prosent. N=408

Bortimot to av tre (63 prosent) oppgir at de i svært stor grad var motivert for å ta videreutdanning. Til dette kommer 28 prosent som også gir uttrykk for å i stor grad være motiverte. Ingen oppgir at de i svært liten grad var motiverte, og kun én prosent at de i liten grad var motivert for å ta videreutdanning.

Motivasjon kan imidlertid komme fra ulike hold, og det er i litteraturen vanlig å skille mellom indre og ytre motivasjon. Mens indre motivasjon handler om å studere ut fra eget ønske og valg, fordi man anser det som viktig, interessant eller lystbetont rent personlig, er ytre motivasjon knyttet til andres krav eller forventninger. Deltakere kan ha flere ulike grunner for å ta videreutdanning, og samtidig kan de være både indre og ytre motivert. En rekke studier av arbeidstakere, studenter og elever viser imidlertid at innsats, engasjement, prestasjon og trivsel øker når man er overveiende indre motivert (Ryan & Deci, 2017).

Vi presenterte respondentene med utvalgte beveggrunner for å søke om videreutdanning i et forsøk på å forstå deres motivasjon. Figur 3.2 illustrerer resultatet:

Figur 3.2 'Hva var viktige og mindre viktige grunner til at du bestemte deg for å søke om videreutdanning?' N=402-407

Som det framgår av figuren gir så å si alle uttrykk for en indre, selvbestemt og profesjonsrelatert motivasjon for å søke om videreutdanning. Dette ser vi i andelen som oppgir at begrunnelsene å være interessert i å lære mer og å utvikle seg som barnehagelærer er viktige eller svært viktige. En noe lavere andel mener den beslektede, men mer praktisk orienterte, begrunnelsen om å få inspirasjon var viktig eller svært viktig (93 prosent). Det er også store andeler som oppgir en indre og mer kollektivt orientert motivasjon. Hele 91 prosent mener at ønsket om å bidra til utvikling i barnehagen var en viktig eller svært viktig begrunnelse for å søke om videreutdanning. Det er en like stor andel som oppgir dette når det gjelder å bidra til bedre fagmiljø ved barnehagen. En betraktelig lavere andel oppgir at den indre, individuelle karriereorienterte begrunnelsen å ønske å kvalifisere seg over i en annen stilling som viktig eller svært viktig (33 prosent). Til slutt ser vi at 27

prosent oppgir at den ytre motivasjonen at arbeidsgiver ønsket det var viktig eller svært viktig begrunnelse for å søke om videreutdanning.

Det er til en viss grad sammenheng mellom de ulike beveggrunnene, noe vi utforsket ved hjelp av en faktoranalyse. Når vi spesifiserer at vi ønsker to faktorer på indre motivasjon, tegner det seg en ganske tydelig inndeling. Den ene faktoren handler om en indre motivasjon knyttet til ønsket om å *utvikle seg* som barnehagelærer,⁵ og den andre er en mer kollektivt orientert indre motivasjon om å *utvikle barnehagen* og å ville bidra til et bedre fagmiljø i barnehagen.⁶

Respondentene fikk også mulighet til å beskrive andre beveggrunner for å ta videreutdanning. Det kommer her fram at for enkelte handler det om atspredelse, ny giv og fornying etter å ha vært barnehagelærer en stund. Med en respondents egne ord:

Etter 30 år i bransjen måtte jeg ha litt avbrekk og motivasjon til å fortsette.

Tilsvarende ønsket en annen respondent «mer utfordring på arbeidsplassen min ved å ta på meg ny kunnskap». Ikke alle som hadde stått lenge i yrket ga uttrykk for at videreutdanningen var nødvendig for å forbedre motivasjonen, men ga snarere uttrykk for et internt driv til faglig oppdatering fordi det har skjedd mye i sektoren siden de fullførte barnehagelærerutdanningen:

Barnehagelæreryrket har endret og utviklet seg mye siden jeg ble ferdig utdannet i 2008. Det kreves mer kunnskap, men belønnes og tilrettelegges dårlig for barnehagelærere. Min videreutdanning skjer på eget initiativ.

Det vektlegges her at videreutdanningen skjer på eget initiativ nærmest *på tross av* rammevilkårene og tilretteleggingen. Andre respondenter ga også uttrykk for at de var indre motivert, og «tok videreutdanningen av eget initiativ fordi jeg fikk muligheten til å lære mer om noe jeg brenner for». En mer kollektivt orientert motivasjon som ble nevnt var å studere samtidig med kolleger.

Flere uttrykker også et ønske om «en god veileder for studentene jeg tar imot, og min barnehagelærerutdannelse ikke innholdet særlig mye om dette». På dette punktet er det også en respondent som følte seg ytre motivert ved at det ikke var «helt frivillig da jeg måtte ha studiet for å kunne ha studenter». Det er også flere som nevner at de tok videreutdanningen for å få fast stilling eller høyere lønn.

3.2 Videreutdanning under koronapandemien

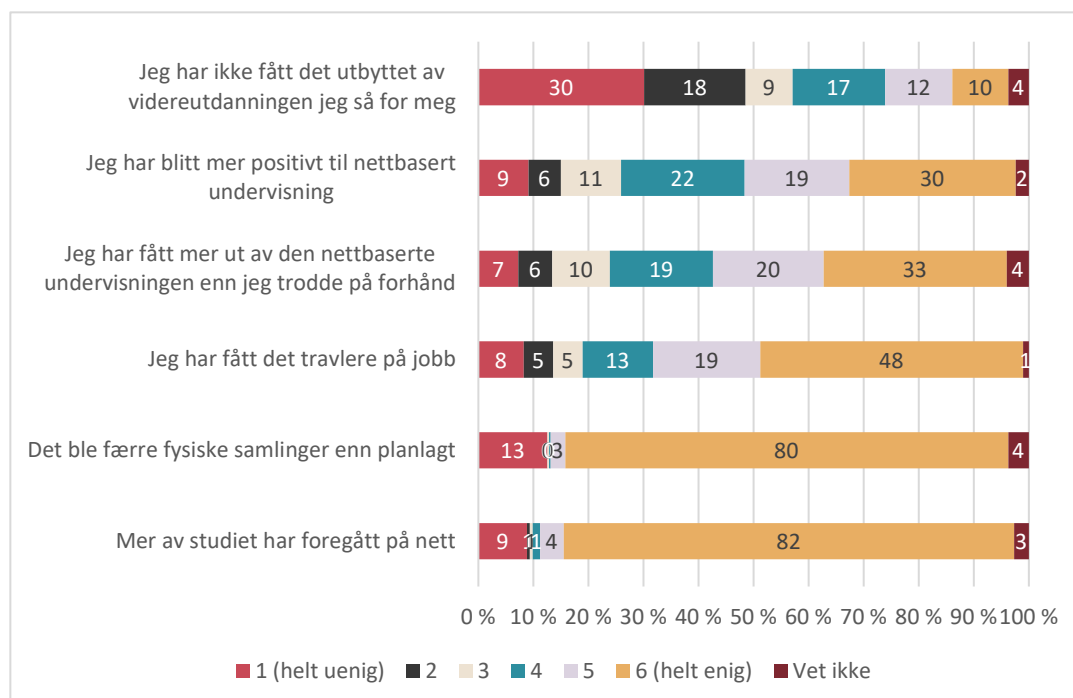
Koronapandemien påvirket både hvorvidt deltakerne kunne møtes og få undervisning fysisk, og muligens også deres arbeidssituasjon i barnehagen. Til sammen

---

⁵ Reliabilitet på 0,75 (Cronbachs alfa, med 0,7 som minimumskriterium for intern konsistens).

⁶ Reliabilitet på 0,87 (Cronbachs alfa, med 0,7 som minimumskriterium for intern konsistens).

kan dette ha konsekvenser for opplevd læringsutbytte. Figur 3.3 viser hvor enig eller uenig respondentene var på utvalgte utsagt om hvordan koronasituasjonen påvirket deres videreutdanning:

Figur 3.3 'Hvordan har Korona påvirket videreutdanningen og din situasjon?' N=373-375.

Figuren viser at for mange ble det færre fysiske samlinger enn planlagt, og mer av studiet foregikk på nett. På den første påstanden svarer 80 prosent at de er helt enig i utsagnet, og tilsvarende 82 prosent på sistnevnte. Det er imidlertid omtrent én tidel som er helt uenige i påstandene. Blant disse oppga over 85 prosent at studiet opprinnelig var et nettbasert studium.

Vi ser videre at bortimot halve utvalget oppgir at de er helt enige i at de fikk det travlere på jobb. Likevel ser vi at tilsvarende andel oppgir at de er helt eller delvis uenige i at de ikke har fått det utbyttet av videreutdanningen som de så for seg. Dette kan blant annet handle om at over halvparten av utvalget er helt eller delvis enige i utsagnet at de har fått mer ut av den nettbaserte undervisningen enn de trodde på forhånd, og bortimot en like stor andel som er helt eller delvis enig i at de er blitt mer positive til nettbasert undervisning. Likevel ser vi at det blant de utdypende åpne svarene er respondenter som påpeker at det at undervisningen ble nettbasert på grunn av nedstengingen «har forringet kvalitet, læringsopplevelse og læringsutbytte, men jeg opplever likevel å ha lært mye nyttig». En annen respondent konkretiserte dette:

Digital undervisning kan være en ulempe med tanke på at jeg blir fort distraheret hjemme. Følger ikke så godt med som i et klasserom. Det sosiale er borte, men samtidig ikke.

Tilsvarende påpeker en annen respondent at den verdifulle dialogen mellom foreleser og student i stor grad ble skadelidende. For andre handlet stod nettbasert undervisning i veien for å få øvet seg i praksis sammen med medstudenter:

Studiet hadde nok vært bedre om man fikk prøvd ut ulike veiledningssituasjoner i praksis, med sine grupper.

En annen student på veilederutdanningen hevdet at dette gjorde at «[m]otivasjonen datt betraktelig [...] fordi veiledning er noe en bør øve på og lære i møte med mennesker». På den andre siden, som figur 3.3 også tyder på, er erfaringene delte, og noen så det å bli tvunget over på digitale plattformer som en måte å utvikle seg selv:

At vi noen ganger ble tvunget over på digital plattform istedenfor fysiske samlinger gjorde noe med min bevissthet rundt det å være student og hvordan jeg lærer best, og har bidratt til egenutvikling.

Oppsummert kan vi kanskje dermed si at koronasituasjonen påvirket både undervisningsformatet og arbeidshverdagen, men at de fleste fikk det til å fungere, og opplevde dermed ikke tap av læringsutbytte. Snarere ble en betydelig andel positivt overrasket over nettbaserte studier. Dette gjaldt ikke minst tids- og kostnadsbesparelsene forbundet med reising, som følgende svar på et åpent spørsmål gir uttrykk for:

Veldig tidsbesparende og lavere belastning på ansatte i barnehage når studiet er nettbasert, og om forelesere og UH blir mer positive til å utvikle seg på nettbaserte tilbud tror jeg det kan gjøre at flere tar videreutdanning i barnehagen. Det ligger mange muligheter i det digitale som ikke ble benyttet, og det er fullt mulig å øve/ha nettverk og gruppeoppgaver på nett også.

Som vi ser gir respondenten uttrykk for at nettbaserte studier kan bli et foretrukket alternativ i framtiden om sektoren er villig til å utvikle seg i den retningen. Det samme ble påpekt av to respondenter som hevdet at nettbaserte studier var enklere å kombinere med familieliv:

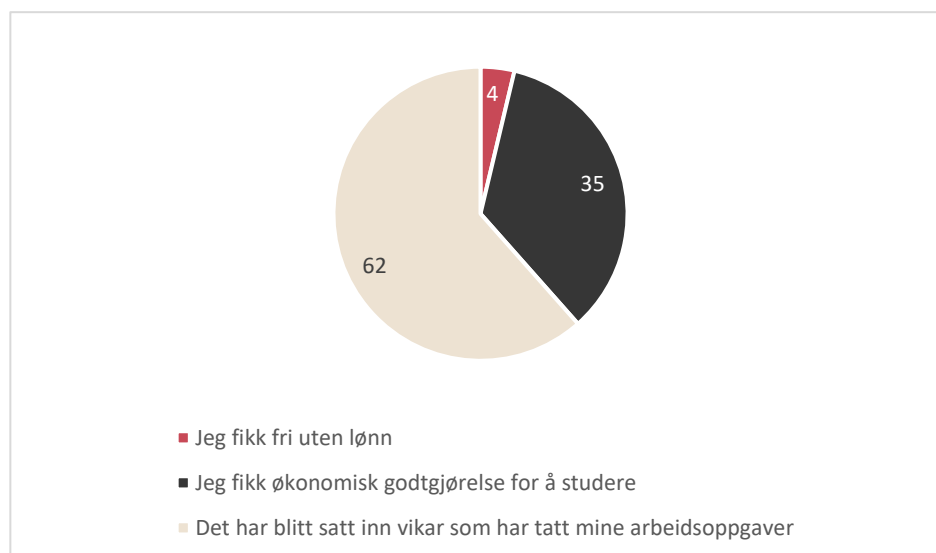
Nettbasert videreutdanning har vært positivt og det har gjort studiet lettere å kombinere med familielivet. Håper det kan fortsatt være valgfritt å delta fysisk på samling neste skoleår [...] Det er krevende å ta videreutdanning ved siden av andre omsorgsroller i hverdagen, som egne barn og syke foreldre i tillegg.

Syns det var flott med et studie som var 100% nettbasert. Det var allerede klart FØR korona, så sånn sett var det ingen overraskelse. Jeg hadde ikke ville tatt studie om det hadde vært fysiske samlinger. Det blir med en gang mye dyrere, og man bruker masse unødvendig tid på å reise. Reiseutgifter, søke om refusjoner og tid borte fra familie.

3.3 Tilrettelegging

Barnehageeier kan motta tilretteleggingsmidler for ansatte som blir tildelt studie-plass gjennom Utdanningsdirektoratets søkeportal.⁷ Disse tilretteleggingsmidlene er ment å komme den barnehageansatte til gode slik at vedkommende kan gjennomføre studiet. Barnehageeiere må dermed bli enige med sine ansatte om hvordan disse midlene skal brukes. Det kan for eksempel være behov for permisjon med lønn, og midlene kan brukes til å dekke vikarutgifter når den ansatte er på studiesamling. De kan også benyttes til reise- eller oppholdsutgifter eller innkjøp av litteratur.

Figur 3.4 viser hvorvidt respondentene har fått økonomisk godtgjørelse for å studere, om det har blitt satt inn vikar som har overtatt arbeidsoppgavene, eller om de er gitt fri uten lønn:

Figur 3.4 'Hvordan er det blitt tilrettelagt for studiene?' Prosent. N=403

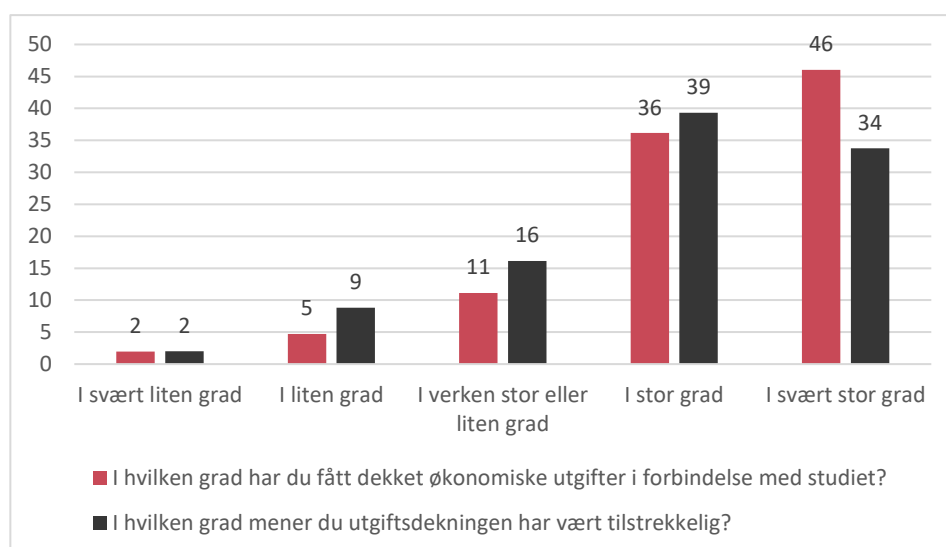
⁷ Tilretteleggingsmidlene består av 70 000 kroner per ansatt som tar 30 studiepoeng over to år, og blir utbetalt til kommunen, som igjen utbetaler til barnehagen hvor den som studerer jobber. Utbetalingene er i to omganger, desember og juni, under forutsetning av at den ansatte har fulgt studieprogresjonen. Tilretteleggingsmidlene blir redusert om den ansatte avbryter studiet.

Det framgår at det for flertallet av respondentene (62 prosent) har blitt satt inn vikar som har overtatt arbeidsoppgavene, og at det er mye vanligere med økonomisk godtgjørelse for å studere (35 prosent) enn fri uten lønn (4 prosent). Det er ikke signifikante forskjeller mellom ansatte i kommunale og private barnehager, og heller ikke mellom barnehager av ulik størrelse. Her påpekes det imidlertid i et åpent spørsmål at deltakerne savner tydeligere føringer for bruk av tilretteleggingsmidlene nettopp fordi deres inntrykk er at praksis er veldig forskjellig fra barnehage til barnehage:

Så savner jeg sterkt tydeligere føringer/informasjon rundt hva tilretteleggingsmidler er ment for, og hvordan de skal brukes. Opplever at her er det veldig ulikt fra barnehage til barnehage, og veldig individuelt hvordan det tilrettelegges for studenten og bruk av tilretteleggingsmidlene gjennom studiene. Viktig at det kommer frem at midlene skal brukes på studiet og studenten, slik at det kommer studenten til gode og kan gjennomføre studiet. En ordning mer lik det lærerne har for videreutdanning hadde vært flott.

Som respondenten er inne på kan det være snakk om individuelle forskjeller, og ikke systematiske. Dersom vi forsøker å se på systematiske forskjeller internt i barnehagene, for eksempel om det er forskjell mellom småbarns- og storbarnsavdelinger eller etter deltakernes ansiennitet, er det heller ikke her signifikante forskjeller. Dette spørsmålet ble endret fra fjorårets undersøkelse, noe som gjør at vi ikke kan sammenligne.

Som nevnt kan tilretteleggingsmidlene brukes til å dekke utgifter, og figur 3.5 viser hvorvidt respondentene har fått økonomiske utgifter i forbindelse med studiene dekket, og om de mener utgiftsdekningen har vært tilstrekkelig:

Figur 3.5 Dekking av utgifter i forbindelse med studiet. Prosent. N=397-404

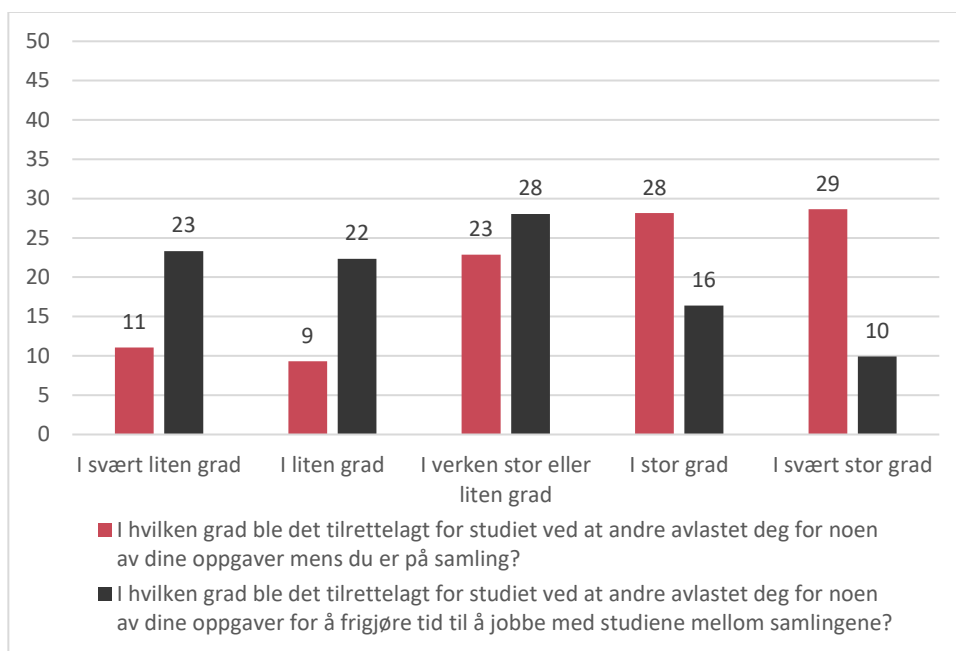
Som vi ser oppgir det store flertallet av respondentene (82 prosent) at de i stor eller svært stor grad har fått dekket de økonomiske utgiftene i forbindelse med studiet. Flertallet (73 prosent) oppgir også at de mener utgiftsdekningen i stor eller svært stor grad har vært tilstrekkelig, men vi ser at andelen som oppgir at dette i svært stor grad er lavere enn andelen som oppgir at de i svært stor grad får de økonomiske utgiftene dekket. Det er 11 prosent som oppgir at utgiftsdekningen i liten eller svært liten grad har vært tilstrekkelig. Det er ikke signifikante forskjeller etter eierform eller barnehagestørrelse på disse spørsmålene.

En av respondentene som valgte å kommentere tilrettelegging i et åpent spørsmål savnet en bedre plan og mer informasjon om hvordan midlene faktisk ble brukt, blant annet ut av et savn knyttet til flere lesedager:

Det burde foreligge en bedre økonomisk plan for pengene som barnehagen får. Jeg som student fikk ingen ekstra dager til studier. Barnehagen har brukt ca 30.000 på vikar og bøker. Hvor går resten av pengene? Det burde være mulig å få flere lesedager, når barnehagen får ca. 70.000 pr student. Dette bør endres ellers blir det for tøft å ta en videreutdanning. Barnehagene/ styrer burde også fortelle hvordan de tar i bruk den nye kunnskapen.

Sammenlignet med fjorårets undersøkelse er det en viss nedgang i andelen som oppgir at utgiftsdekningen i svært stor grad eller i stor grad har vært tilstrekkelig. Mens 79 prosent oppga dette i fjor (Jensen m.fl. 2020), er andelen i år 73 prosent. I fjor var det imidlertid en økning på nærmere ti prosentpoeng fra 2019, og det kan dermed hende at det var 2020 som var unntaksåret.

Vi så over at 62 prosent oppgir at det ble satt inn vikar. Vi stilte også spørsmål om i hvilken grad det ble tilrettelagt for studiene i form av avlastning generelt. Figur 3.6 viser svarfordelingen på spørsmål om avlastning mens man er på samling, og for å jobbe med studiene mellom samlingene:

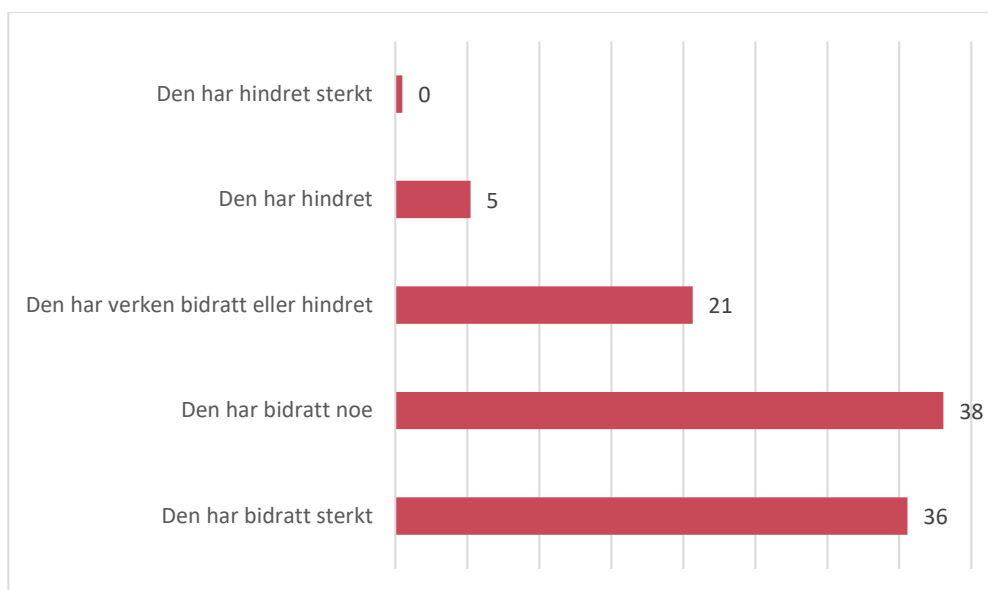
Figur 3.6 Tilrettelegging i form av avlastning. N=398-403

Vi ser at mens flertallet (57 prosent) oppgir at det i stor eller svært stor grad ble tilrettelagt for studiet ved at andre avlastet respondenten mens vedkommende var på samling, forholder det seg motsatt med hensyn til frigjøring av tid til å jobbe med studiene mellom samling. Kun ti prosent oppgir at slik avlastning gis i svært stor grad, mens 45 prosent oppgir at slik avlastning kun i liten eller svært liten grad gis. En av respondentene valgte i et åpent spørsmål å gi uttrykk for hvordan manglende tid til selvstudium går ut over læringsutbyttet:

Jeg synes det har vært svært utfordrende å ikke ha ekstra tid til selvstudium mellom samlingene. Den økonomiske støtten har gått til vikar når jeg har deltatt på samlinger, pensumlitteratur og semesteravgift. [...] Hadde hatt større læringsutbytte om jeg hadde fått bedre tid til refleksjon over pensum mellom samlingene.

Heller ikke på disse spørsmålene er det signifikante forskjeller mellom ansatte i kommunale og private barnehager, mellom ansatte i barnehager av ulik størrelse, eller mellom ansatte på småbarns- eller storbarnsavdelinger.

Man kan se for seg at tilretteleggingen som tilbys både kan utgjøre et hinder og være en støtte for å få best mulig utbytte av studiene. Figur 3.7 viser at for bortimot tre av fire har den bidratt noe eller sterkt til utbyttet:

Figur 3.7 'I hvilken grad har tilretteleggingen ved barnehagen bidratt til eller hindret ditt utbytte fra studiet?' N=402

Det er ikke signifikante forskjeller mellom deltakere fra kommunale og private barnehager, fra små eller store barnehager, eller i småbarns- eller storbarnsavdelinger, på spørsmålet om tilretteleggingen har bidratt eller hindret utbyttet.

Opplevelsen av tilrettelegging handler både om balansen mellom studier og jobb, og mellom studier og privatliv. Som det framgår av tabell 3.1 opplever mer enn 60 prosent begge balansegangene som krevende eller svært krevende:

Tabell 3.1 'Hvordan vurderer du å kombinere ...?'

	Studier med arbeid %	Studier med privatliv/familie? %
Svært lett	2	3
Lett	11	12
Verken lett eller krevende	18	23
Krevende	56	51
Svært krevende	13	11
N	401	402

Det er veldig få som opplever balansegangen med hensyn til arbeid og privatliv/familie som svært lett. Igjen ser vi ingen signifikante forskjeller etter eierform, barnehagestørrelse eller avdeling. Det ser heller ikke ut til at arbeidserfaring endrer opplevelsen av å mestre kombinasjonen ved at vi ikke finner signifikante forskjeller mellom ansatte med mer enn 10 års erfaring og de med mindre.

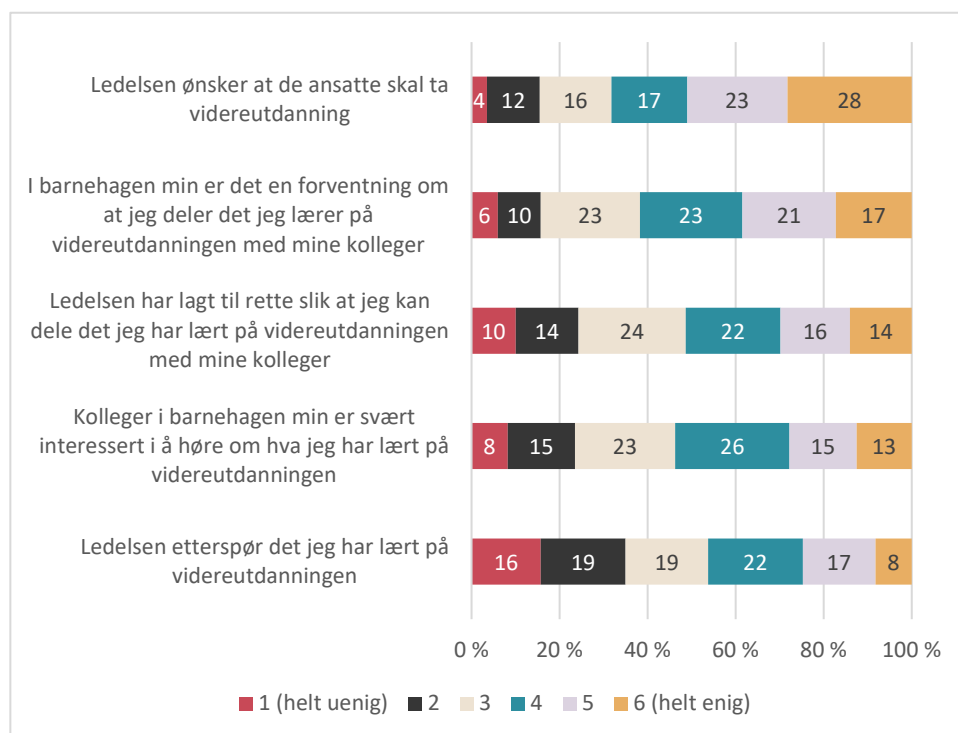
Det er en liten, og ikke signifikant, høyere andel deltakere som oppgir at det er krevende eller svært krevende å kombinere studier med arbeid (69 prosent) i årets undersøkelse, sammenlignet med fjorårets (64 prosent) (Jensen m.fl. 2020).

Det er imidlertid en signifikant endring når det gjelder å kombinere studier med privatliv/familieliv. I årets undersøkelse gir 62 prosent uttrykk for at dette er krevende eller svært krevende, mens det i fjor var 55 prosent som oppga det samme (Jensen m.fl. 2020). Disse tallene har vært stabile over tid, noe Jensen m.fl. (2020) tar til inntekt for at første kull deltakere som ble rammet av koronapandemien, ikke opplevde det som mer krevende å kombinere studier med arbeid og familie enn tidligere kull. Det kan imidlertid se ut til at andre «koronakull» i større grad har merket at kombinasjonen studier og familieliv er krevende.

3.4 Kultur for kunnskapsdeling

Hvorvidt barnehagen kjennetegnes av en kultur for kunnskapsdeling, kan påvirke deltakernes erfaringer med videreutdanning og deres vurdering av læringsutbyttet. Vi presenterte derfor et sett utsagn knyttet til dette temaet for respondentene, og figur 3.8 viser svarfordelingen:

Figur 3.8 'På en skala fra 1 (helt uenig) til 6 (helt enig), vennligst gi din oppfatning av kunnskapsdeling på skolen'. N=399-400

Som vi ser uttrykker om lag halve utvalget (51 prosent) at de er enige i utsagnet om at ledelsen ønsker at de ansatte skal ta videreutdanning, mens i overkant av én av tre (35 prosent) oppgir at de er *ueneige* i utsagnet at ledelsen *etterspør* det de har lært. En noe større andel (38 prosent) opplever likevel en *forventning* om at de deler det de har lært på videreutdanningen med kolleger, selv om nesten én av

fire (24 prosent) ikke er enige i at ledelsen legger til rette for slik deling. Noe i overkant av en fjerdedel (28 prosent) uttrykker at de er enige i utsagnet at kolleger er svært interessert i å høre om hva de har lært på videreutdanningen, mens en nesten like stor andel (23 prosent) oppgir at de er uenige i dette. Det kan med andre ord være et visst misforhold mellom opplevd ønske og forventning om å være driver av kunnskapsdelingen i barnehagen, og den faktiske kulturen for kunnskapsdeling, både i form av ledelsens tilrettelegging og kollegers og ledelsens interesse for den ervervede kunnskapen. Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom barnehager av ulik størrelse.

Utsagnene som vises i figur 3.8 samvarierer i så stor grad at man kan si de er uttrykk for det samme underliggende fenomenet (Cronbachs alfa = .86). På bakgrunn av dette ble det laget et samlemål basert på gjennomsnittet av alle utsagnene. Verdien vil kunne variere fra en til seks. Verdien en vil forekomme dersom en person har krysset av for *Helt uenig* ved alle utsagnene, mens verdien seks vil forekomme dersom en person har krysset av for *Helt enig* ved alle utsagnene. Dette samlemålet uttrykker en overordnet opplevelse av kultur for kunnskapsdeling i barnehagen, og skal brukes i senere analyser i rapporten.

3.5 Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett på deltakernes utgangspunkt for å ta videreutdanning, inkludert tilrettelegging fra arbeidsgivers side og motivasjon for å ta videreutdanning. Funnene kan oppsummeres med følgende sentrale punkter:

- Deltakerne er i stor grad motiverte for å ta videreutdanning.
- Så å si alle i utvalget gir uttrykk for en indre, selvbestemt og profesjonsrelatert motivasjon for å søke om videreutdanning. Det er videre store andeler som oppgir en indre og mer kollektivt orientert motivasjon
- Det er kun en liten andel som gir uttrykk for den indre, individuelle og karriereorienterte begrunnelsen at de ønsker å kvalifisere seg over i en annen stilling.
- Det er færrest som oppgir den ytre motivasjonen at arbeidsgiver ønsket det som begrunnelse for å søke om videreutdanning.
- Koronasituasjonen påvirket både undervisningsformatet og arbeidshverdagen, men for de fleste ser det ikke ut til å ha vært et tap av læringsutbytte.
- En betydelig andel gir uttrykk for å være positivt overrasket over nettbaserte studier.
- Det er imidlertid en liten økning i andelen deltakere som oppgir at det var krevende eller svært krevende å kombinere studier med arbeid og/eller med privatliv/familie i årets undersøkelse.
- For flertallet av respondentene ble det satt inn vikar som overtok arbeidsoppgavene. Det er videre mye vanligere med økonomisk godtgjørelse for å studere enn fri uten lønn.
- Flertallet oppgir at det ble lagt til rette for studiet ved at andre avlastet respondenten mens de var på samling, mens langt færre oppgir at de på den måten fikk frigjort tid til å jobbe med studiene mellom samlingene.
- Det store flertallet av respondentene har i stor eller svært stor grad fått dekket de økonomiske utgiftene i forbindelse med studiet, og mener utgiftsdekningen i stor eller svært stor grad har vært tilstrekkelig.
- Det kan se ut til å være et visst misforhold mellom opplevd ønske og forventning fra ledelsen om at deltakerne skal være drivere av kunnskapsdelingen i barnehagen, og den faktiske kulturen for kunnskapsdeling, både i form av ledelsens tilrettelegging og kollegers og ledelsens interesse for den ervervede kunnskapen.

4 Opplevelse av studiet

Dette kapitlet omhandler studiets organisering, og hvordan deltakerne har arbeidet mellom samlingene. Vi skal også se nærmere på deltakerne på veilederutdanning eller veilederutdanning for praksislærere.

4.1 Om studiet

Blant våre respondenter oppgir 19 prosent at studiet opprinnelig var lagt opp som et helt nettbasert studium uten fysiske samlinger, mens 81 prosent oppga at dette ikke var tilfelle. Gitt unntakssituasjonen med koronapandemi omtalt i forrige kapittel, spurte vi imidlertid alle om hvor mange fysiske *og* digitale samlinger de om lag deltok på i forbindelse med studiet. Tabell 4.1 viser gjennomsnittet og medianen for antall fysiske og digitale samlinger respondentene oppga:

Tabell 4.1 'Omtrent hvor mange samlinger har du deltatt på i studiet?' Gjennomsnitt og median.

	Fysiske samlinger	Digitale samlinger
Gjennomsnitt	1,6	7,3
Median	2	6
N	369	381

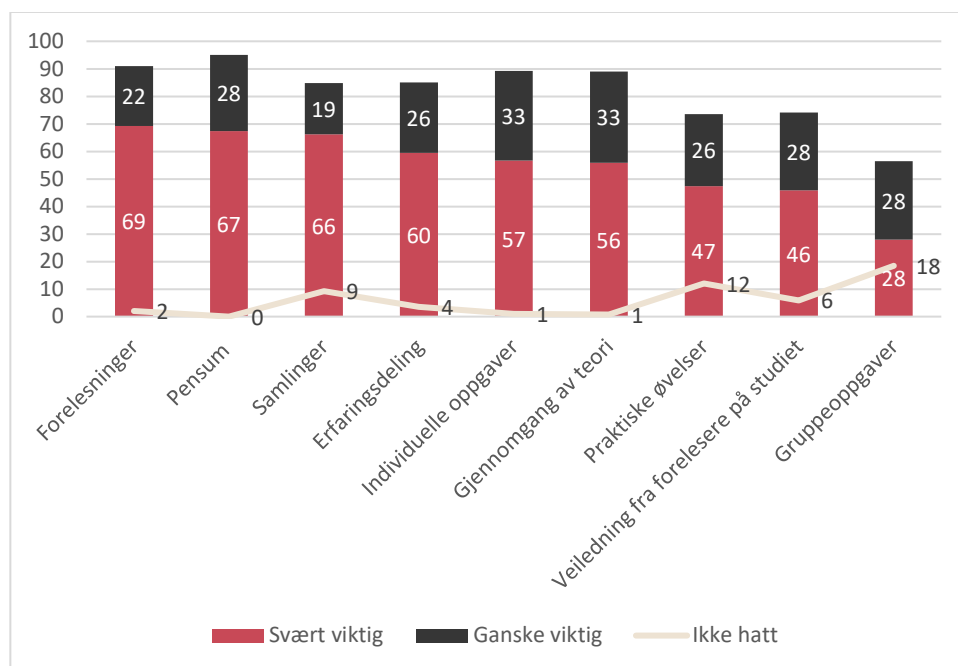
Vi kan også se på forholdet mellom hvorvidt det opprinnelig var lagt opp til fysiske samlinger i studien eller om det var helt nettbasert, og hvor mange samlinger respondentene oppgir å ha deltatt på. Tabell 4.2 viser at deltakere på studier som opprinnelig var lagt opp som helt nettbaserte i gjennomsnitt oppgir å ha deltatt på betraktelig flere samlinger enn deltakere på studier som i utgangspunktet skulle ha fysiske samlinger:

Tabell 4.2 'Omtrent hvor mange samlinger har du deltatt på i studiet?' Gjennomsnitt.

	Fysiske samlinger	Digitale samlinger	N
Opprinnelig nettbasert	0,1	13,2	74
Opprinnelig fysiske samlinger	1,9	6,1	320
N	369	380	

Mens deltakerne som var oppmeldt til studier som i utgangspunktet var helt nettbasert i gjennomsnitt oppgir at de i løpet av studieåret hadde litt i overkant av 13 samlinger, er gjennomsnittet blant deltakere på studier som var ment å ha fysiske samlinger kun seks samlinger. Dette kan være fordi de studiene som var planlagt som helt nettbaserte gjennomførte sine samlinger, mens ikke alle planlagte fysiske samlinger ble erstattet med digitale etter utbruddet av koronapandemien. På den andre siden kan like gjerne være et uttrykk for at planlagte fysiske samlinger er mer ressurskrevende, og dermed færre og mer konsentrerte, mens planlagte digitale samlinger er hyppigere og kortere, og at ved omgjøring av fysiske til digitale samlinger ble antall og lengde opprettholdt.

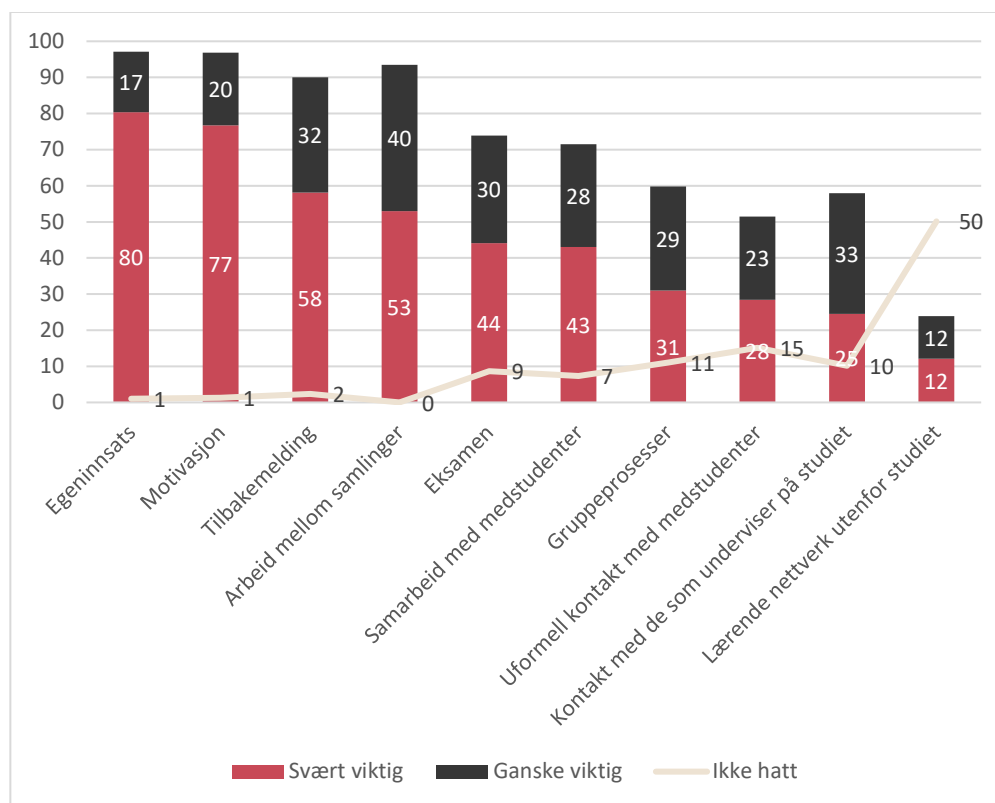
Vi stilte deltakerne spørsmål om hvor viktige ulike deler av videreutdanningen var for læringsutbyttet. Figur 4.1 viser andelen som oppgir ganske eller svært viktig for de opplistede pedagogiske aspektene, samt andelen som oppgir at studiet de deltok på ikke hadde dette. Det er verdt å merke seg at «Ikke hatt» er del av samme svarskala, og dermed også del av samme prosentueringsgrunnlag. Det betyr i praksis at for eksempel andelen på 56 prosent som oppgir at gruppeoppgaver har vært ganske eller svært viktig er betraktelig høyere (78 prosent) blant de som *faktisk har hatt det*, siden hele 18 prosent oppgir at de ikke har hatt det.

Figur 4.1 'Hvor viktig mener du ulike deler av videreutdanningen har vært for ditt læringsutbytte?' Andel ganske og svært viktig, samt «ikke hatt». Prosent. N=388-390

Figuren viser at det er størst andel som oppgir at forelesninger var svært viktige for læringsutbyttet (69 prosent), fulgt av pensum (67 prosent) og samlinger (66 prosent). Totalt oppgir også bortimot 90 prosent at gjennomgang av teori og individuelle oppgaver var ganske eller svært viktige. Det er størst andel som oppgir at de ikke har hatt gruppeoppgaver (18 prosent) og praktiske øvelser (12 prosent). Det er en betydelig høyere andel av deltakerne på opprinnelig helt nettbaserte studier som oppgir at de ikke har hatt samlinger (46 prosent), forelesninger (10 prosent), veiledning fra forelesere (12 prosent) og erfaringsdeling (10 prosent), sammenlignet med respondentene som var oppmeldt til studier som opprinnelig var basert på fysiske samlinger.

Vi stilte et tilsvarende spørsmål hvor de opplistede faktorene omhandlet mer selve studieprosessen, og figur 4.2 viser andelen som oppgir at de opplistede faktorene var ganske eller svært viktige for læringsutbyttet, samt andelen som oppgir at de ikke har hatt denne. Som i figur 4.1 er det også her verdt å merke seg at «Ikke hatt» er del av samme svarskala, og dermed også del av samme prosentueringsgrunnlag.

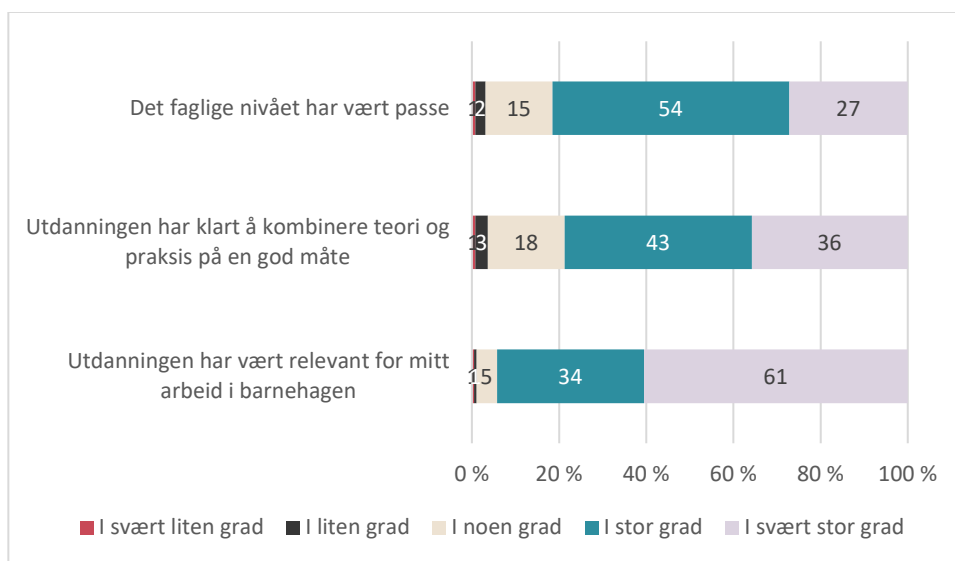

Figur 4.2 'Hvor viktig mener du ulike deler av videreutdanningen har vært for ditt læringsutbytte?' Andel ganske og svært viktig, samt «ikke hatt». Prosent. N=381-383

Det store flertallet uttrykker at egeninnsats (80 prosent) og motivasjon (77 prosent) var svært viktige faktorer for læringsutbyttet. Over halve utvalget oppgir dessuten at tilbakemelding (58 prosent) og arbeid mellom samlingene (53 prosent) var svært viktige faktorer. Det er størst andel som oppgir at de ikke har hatt lærende nettverk utenfor studiet (50 prosent). Ser vi på den halvparten som faktisk har deltatt i lærende nettverk utenfor studiet, oppgir 48 prosent at disse var ganske eller svært viktige for læringsutbyttet. Igjen er det en betydelig høyere andel av deltakerne på opprinnelig helt nettbaserte studier som oppgir at de ikke har hatt samarbeid med medstudenter (19 prosent), uformell kontakt med medstudenter (26 prosent), gruppeprosesser (22 prosent) og kontakt med de som underviser på studiet (19 prosent). Dette kan tyde på at helt nettbaserte studier utviklet for barnehagelærere før koronapandemien i mindre grad enn studier med fysiske samlinger hadde lagt opp til pedagogisk interaksjon mellom deltakerne

Faglig nivå og relevans

Deltakerne ble også bedt om å ta stilling til tre utsagn om studienes faglige nivå og relevans for det praktiske arbeidet i barnehagen. Figur 4.3 viser svarfordelingen.

Figur 4.3 Studienes nivå og relevans. Prosent. N=379-380.

Som vi ser er tilbakemeldingene svært positive på alle tre utsagnene, og nesten samtlige (95 prosent) svarer at utdanningen i stor eller svært stor grad har vært relevant for arbeidet i barnehagen. Videre svarer et stort flertall (81 prosent) at det faglige nivået i stor eller svært stor grad har vært passe. Svarene tyder på at studiene treffer barnehagelærernes behov svært godt. Det støttes av flere som har valgt å gi tilbakemelding i et åpent svarfelt. For eksempel skriver én respondent følgende:

Gjennom året har jeg fått nye erfaringer og fått et nytt blikk på barnehagepraksisen opp mot studiet. Det har gitt meg et bedre grunnlag og dypere forståelse for hvordan ting henger sammen, og hvordan det kan tilrettelegges og jobbes med i barnehagen.

Tilsvarende skriver en annen at «[m]an får bruk for det man lærer», og at man «[l]ærer mye om seg selv og egen rolle i profesjonen». Det er imidlertid andre som hevder at det er behov for sikre mer relevans ved å «[f]å inn lærere som faktisk vet hva som skjer i en vanlig barnehagehverdag», fordi det nå «[b]lir veldig fjernt fra virkeligheten». Dette gjør at også en annen respondent påpeker at mens enkelte lærere er gode på å «ha fokus på teori knyttet til praksis, med eksempler», har «ikke alle [...] nok erfaring og barnefaglig bakgrunn».

Hvis vi vender tilbake til figur 4.3 ser vi at i overkant av en tredjedel (36 prosent) oppgir at utdanningen i svært stor grad har klart å kombinere teori og praksis på en god måte. Dette støttes av enkelte respondenter i deres svar på et åpent spørsmål:

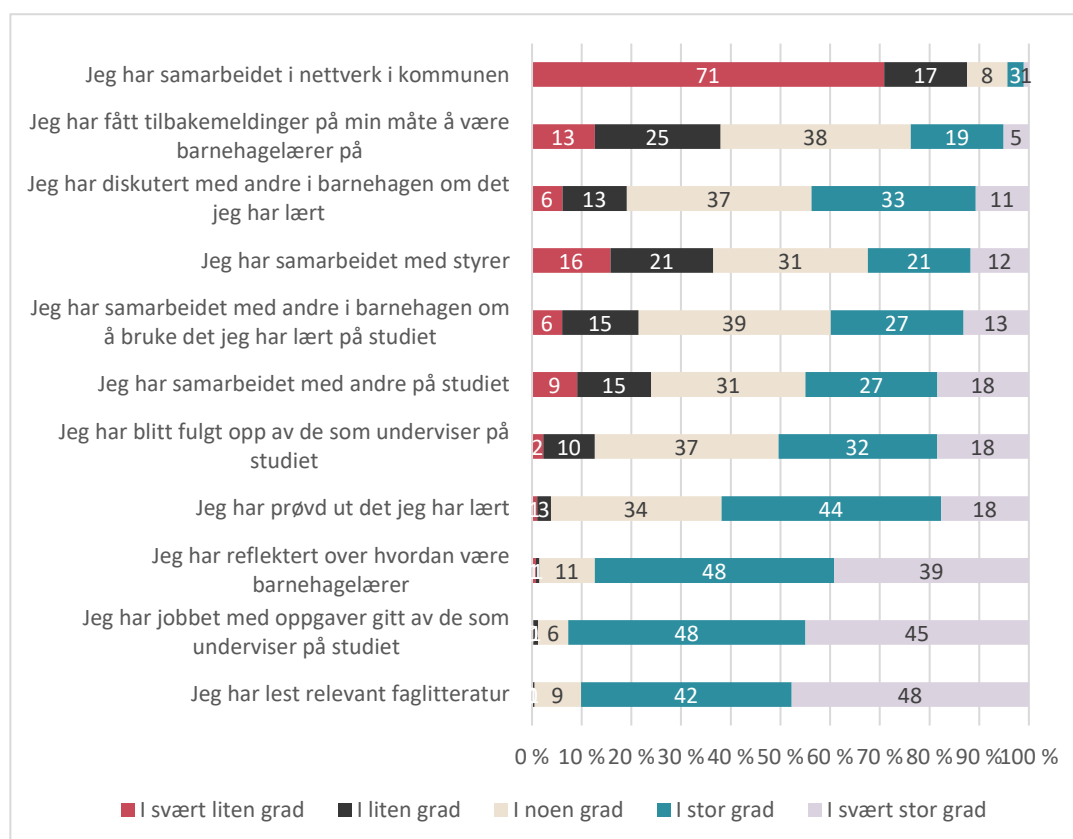
Studiet har vært praksisnært, med aktuell og relevant forskning på pensumlista. Arbeidskravene har vært realistiske, og tett knyttet til praksis.

Det uttrykkes imidlertid også av flere et ønske om «at foreleserne kunne komme med praktiske eksempler som belyser teorien de går igjennom». En annen respondent mente dermed at teorien kunne vært «enda mer relevant til arbeid/det pedagogiske arbeide».

4.2 Arbeid mellom samlingene – barnehagen som læringsarena

Sentralt i kompetansestrategien *Kompetanse for framtidens barnehage* er at tilbydere av kompetansehevingstiltak skal legge til rette for gjensidig utveksling av teori og praksis ved å bruke studentens arbeidssted som læringsarena. Vi var derfor interessert i å vite hvordan deltakerne i videreutdanning har jobbet med studiet mellom samlingene. Figur 4.4 viser at det store flertallet oppgir i stor eller svært stor grad å ha jobbet med oppgaver gitt av de som underviser på studiet (93 prosent), å ha lest relevant faglitteratur (90 prosent) og å ha reflektert over hvordan være barnehagelærer (87 prosent).

Figur 4.4 Arbeid mellom samlinger. Prosent. N=393-396

Vi ser at det er få som har brukt tiden mellom samlingene til å jobbe med studiene i form av lokalt samarbeid. Hele 71 prosent oppgir at de i svært liten grad har

jobbet med studiene mellom samlingene ved hjelp av samarbeid i nettverk i kommunen. Til dette kommer en andel på ytterligere 17 prosent som oppgir at de i liten grad har gjort dette. Videre oppgir litt i overkant av en tredjedel (37 prosent) at de i liten eller svært liten grad har samarbeidet med styrer. Det er imidlertid flere som oppgir at de i stor eller svært stor grad har samarbeidet med andre på studiet (45 prosent) eller med andre i barnehagen om å bruke det de har lært på studiet (40 prosent). Bortimot to av tre oppgir (62 prosent) at de i stor eller svært stor grad har prøvd ut det de har lært. For andre er det vanskelig å finne tid til å arbeide med studiene mellom samlingene grunnet forhold ved arbeidsplassen generelt, og «en hektisk hverdag som spiser opp mye tid» spesielt. Følgende sitat hentet fra svar på et åpent spørsmål utdyper dette:

Det har vært utfordrende å kombinere praksis og teori i dette studiet grunnet fravær av faste voksne på arbeidsplassen og mange vikarer. Jeg har hatt et år hvor uforutsigbarhet og overveldende arbeidsmengde har tatt størst plass i hverdagen. Teori i praksis har derfor måtte bli i "her og nå" øyeblikkene underveis i større grad enn ønsket. Men når jeg først fikk gjennomføre og testet ut var det veldig lærerikt å se hvilken endring og erfaringer jeg har gjort meg som igjen har styrket min rolle som pedagogisk leder med kollegaer, barn, ledelse, foreldre. Egentlig også som privatperson :)

Mål på kunnskapsdeling i barnehagen – se kapittel 3 – henger til en viss grad sammen med hvordan respondentene har jobbet med studiet mellom samlingene. De fleste av utsagnene vist i figur 4.4 korrelerer signifikant med målet på kunnskapsdeling. Korrelasjonen er imidlertid i de fleste tilfeller svak. Det er to unntak som vi ønsker å trekke fram her. Samlemålet for kunnskapsdeling korrelerer moderat og signifikant med utsagnet *Jeg har samarbeidet med andre i barnehagen om å bruke det jeg har lært på studiet* ($r = .42$) og sterkt og signifikant med utsagnet *Jeg har samarbeidet med styrer* ($r = .55$). Det vil si at det er en positiv sammenheng mellom å oppleve en sterk kultur for kunnskapsdeling i barnehagen og å samarbeide med andre i barnehagen i forbindelse med studiet.

Vi så i forrige kapittel at bortimot to av tre anså seg som i svært stor grad motiverte for å ta videreutdanning. Forhold ved studiet kan imidlertid påvirke motivasjonen underveis. Det ble på et åpent spørsmål om tilbakemelding gitt uttrykk for at oppfølging underveis og at materiell eller oppgaver mellom samlingene i større grad ville opprettholdt motivasjonen:

Det har vært et lærerikt og nyttig studium som har vært veldig relevant inn i arbeidet i barnehagen. Jeg skulle derimot ønske det hadde kommet noe materiell fra høgskolen mellom samlingene for å bidra til å holde mer på motivasjonen.

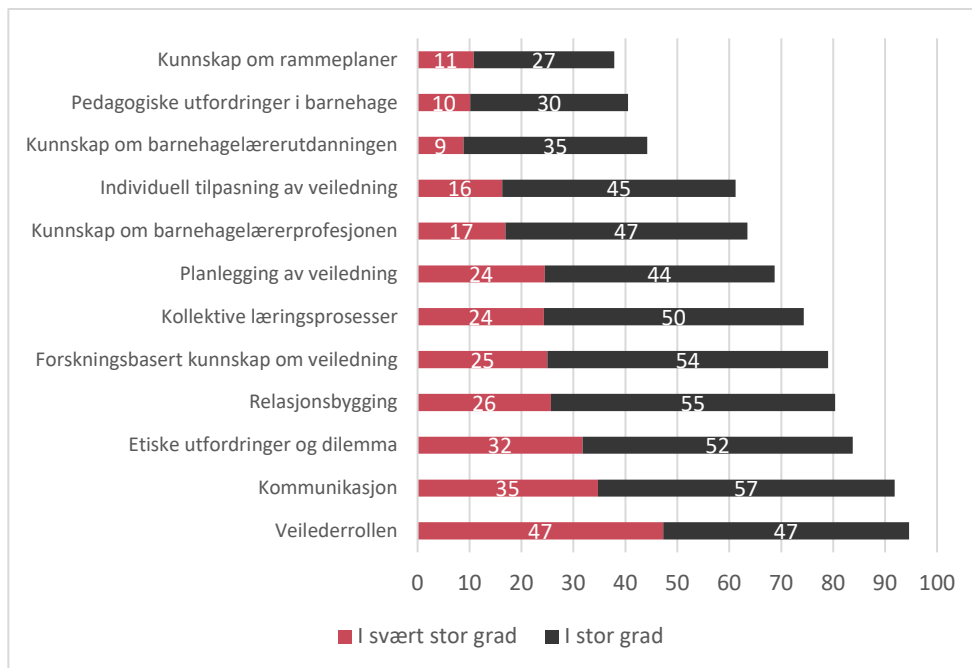
Tilsvarende påpekte en annen respondent at oppgaver med tilbakemelding også gir opplevelse av større læringsutbytte, spesielt i en situasjon der mye av undervisningen foregikk digitalt og manglende oppfølging fra ledelsen i barnehagen:

Første semester inneholdt flere små skriftlige oppgaver (med tilbakemelding [...]) enn andre semester, som kun inneholdt to halvstore oppgaver (uten tilbakemelding). Dette, kombinert med søvndyssende digitale forelesninger, gir inntrykk av lavere læringsutbytte og lite oppfølging i andre semester. Jeg vet det handler om egeninnsats [...], men det oppleves som at det er lagt opp til skippertak. Ergo var det bedre med flere logger med tilbakemelding første semester, enn to refleksjonsnotat med kun bestått /ikke bestått andre semester! Savner også oppfølging fra ledelse på arbeidsplass. Siden Udir betaler, burde det være ett krav at leder er involvert på ett eller annet vis. De oppgavene vi fikk [...], betinget seg dermed på flaks og velvilje fra kolleger for å få gjennomført, siden de måtte ut av avdeling for veiledning og ingen ble satt inn.

Som vi ser utfordrer respondenten til en endring hvor det innføres krav til at ledelsen i barnehagen skal involveres, og dermed tilrettelegge for utvikling av en kultur for kunnskapsdeling.

4.3 Veilederutdanningen

Deltakerne på veilederutdanning eller veilederutdanning for praksislærere ble spurt om hvorvidt utdanningen inneholdt utvalgte tema. Figur 4.5 viser andelen som oppgir at studiet i stor eller svært stor grad inneholdt de opplistede temaene:

Figur 4.5 'I hvilken grad har utdanningen inneholdt følgende tema ...?'. Prosent. N=147-148

De fleste deltakerne på veilederutdanning eller veilederutdanning for praksislærere svarer at utdanningen i stor eller svært stor grad hadde veilederrollen (95 prosent) og kommunikasjon (92 prosent) som tema. Det samme gjelder etiske utfordringer og dilemma» (84 prosent) og relasjonsbygging (80 prosent). Motsatt oppgir flest at utdanningen i liten eller svært liten grad inneholdt kunnskap om rammeplaner/læreplaner (20 prosent) og pedagogiske utfordringer i barnehagen (12 prosent).

Lærere som tok videreutdanning i veiledning, fikk det samme spørsmålet om hvilke tema som inngikk i studiet (Gjerustad m.fl. 2021). Når vi sammenlikner svarene ser vi at rangeringen av hvilke tema som var med i stor og svært stor grad er ganske lik for de to gruppene.

4.4 Oppsummering

Dette kapittelet har handlet om studiets organisering og hvordan deltakerne har arbeidet mellom samlingene. Vi har også sett nærmere på deltakerne på veilederutdanning eller veilederutdanning for praksislærere. Følgende sentrale punkter oppsummerer funnene fra kapitlet:

- Flertallet i vårt utvalg gikk på studier som ikke opprinnelig var lagt opp som helt nettbaserte.
- Den største delen av utvalget oppgir at forelesninger har vært svært viktige for læringsutbyttet, fulgt av pensum og samlinger.
- Det er størst andeler som oppgir at de ikke har hatt gruppeoppgaver og praktiske øvelser.
- Det store flertallet av utvalget gir uttrykk for at egeninnsats og motivasjon var svært viktige faktorer for læringsutbyttet. Relativt store andeler oppgir det samme når det gjelder tilbakemelding og arbeid mellom samlingene.
- Nesten samtlige gir uttrykk for at utdanningen i stor eller svært stor grad har vært relevant for arbeidet i barnehagen. Det virker også som at deltakerne generelt er fornøyd med det faglige nivået og måten teori og praksis blir kombinert på.
- Når det gjelder arbeid mellom samlingene har flest jobbet med oppgaver gitt av de som underviser på studiet, lest relevant faglitteratur og reflektert over hvordan være barnehagelærer.
- Det er få som har brukt tiden mellom samlingene til å jobbe med studiene i et lokalt samarbeid.
- Hva studentene har jobbet med mellom samlingene ser ut til å henge sammen med kulturen for kunnskapsdeling i barnehagen.
- Det er en positiv sammenheng mellom å oppleve en sterk kultur for kunnskapsdeling i barnehagen og å samarbeide med andre i barnehagen i forbindelse med studiet.
- De fleste deltakerne på veilederutdanning eller veilederutdanning for praksislærere svarer at utdanningen handlet om veilederrollen og/eller kommunikasjon. Motsatt oppgir flest at utdanningen i liten eller svært liten grad inneholdt kunnskap om rammeplaner/læreplaner og pedagogiske utfordringer i barnehagen.

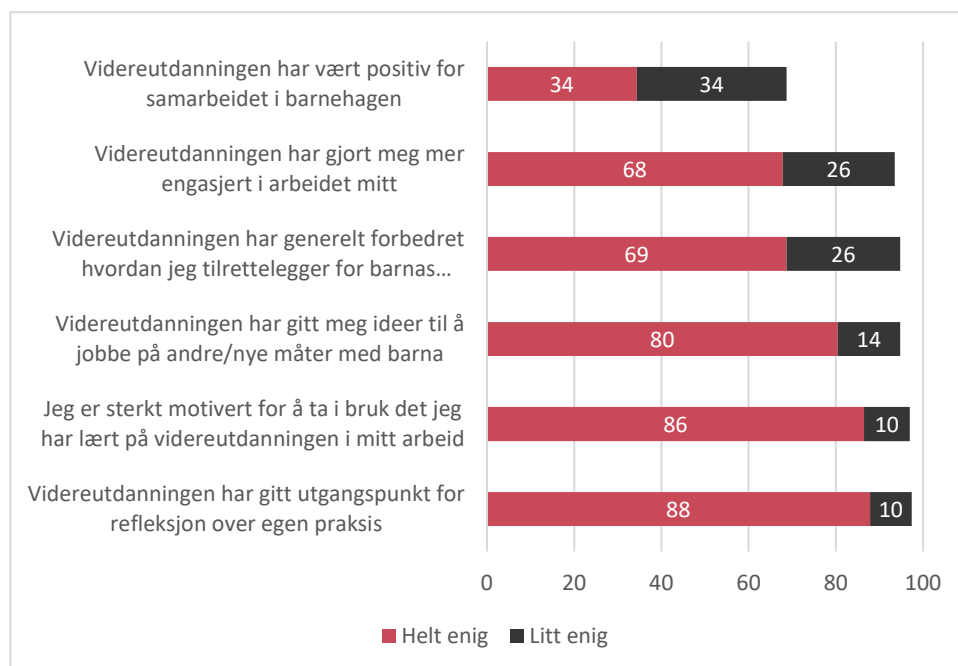
5 Utbytte og anvendelse av studiet

Et sentralt aspekt ved videreutdanning er at deltakerne skal ha læringsutbytte og anvende kunnskapen i eget arbeid. Kapittel 3 viste at de fleste deltakerne anså sin egen innsats og motivasjon som viktigst for læringsutbyttet, og i mindre grad samhandling med undervisere og medstudenter. I dette kapitlet ser vi på hvordan deltakerne bruker kunnskapen fra videreutdanningen.

5.1 Læringsutbytte

Deltakerne på videreutdanning ble presentert utsagn knyttet til læringsutbyttet. Vi skilte ut egne utsagn rettet mot veilederutdanning, og disse blir presentert senere i dette underkapitlet.

Figur 5.1 viser andelen som ga uttrykk for å være helt eller litt enig i utsagnene rettet mot videreutdanning generelt, det vil si ikke veilederutdanning:

Figur 5.1 Læringsutbytte videreutdanning. Prosent. N=229-230.

Vi ser at et stort flertall av respondentene gir uttrykk for å være helt enig i at videreutdanningen har gitt utgangspunkt for refleksjon over egen praksis (88 prosent) og at man er sterkt motivert for å ta i bruk det man har lært på videreutdanningen i eget arbeid (86 prosent). Det er også en betydelig andel som gir uttrykk for å være helt enig i at videreutdanningen har gitt ideer til å jobbe på andre eller nye måter med barna. Videre ser vi at mer enn to av tre uttrykker at de her helt enige i at videreutdanningen generelt har forbedret hvordan de tilrettelegger for barnas opplevelser, utvikling og læring (69 prosent) og at det har gjort dem mer engasjert i arbeidet (68 prosent). Det er imidlertid respondenter som har valgt å gi uttrykk for at videreutdanningen ikke innfridde forventningene på dette området på grunn av manglende «realitetsorientering»:

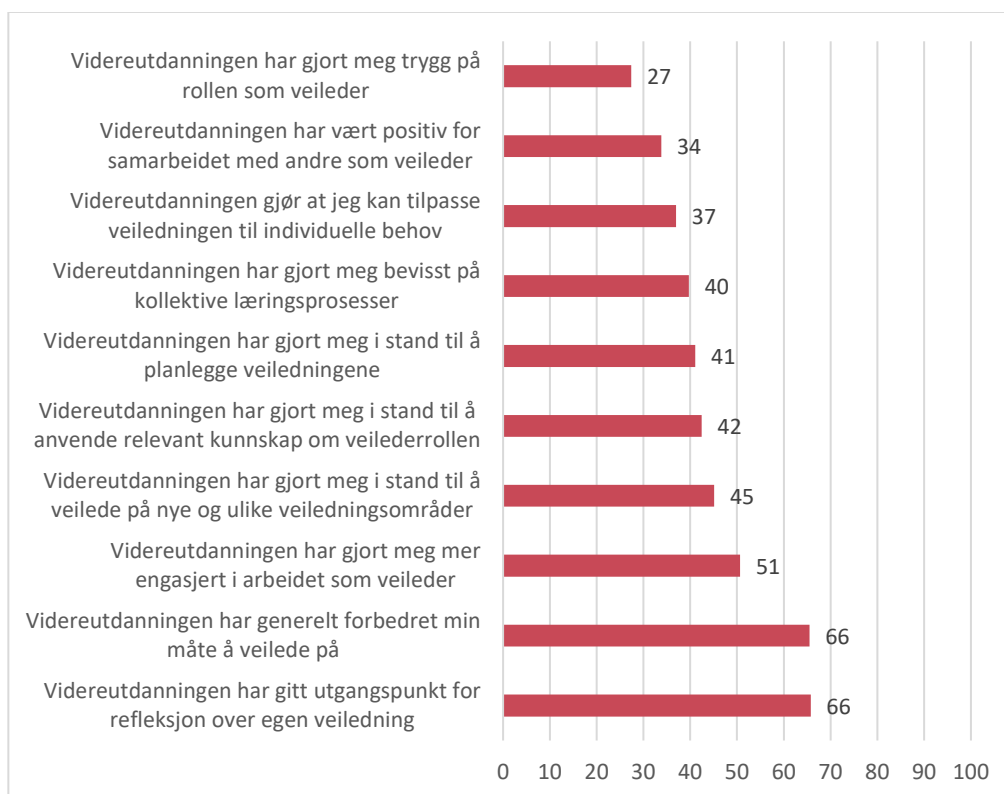
Forventet å få mer innsikt i hvordan man takler barnegrupper, tidspress, bemanningsutfordringer. Studiet ga inntrykk av at man kan sette seg ned med et par barn i fred og ro og gjøre noe faglig. Dette er ikke realiteten. Studiet burde vært mer realitetsorientert.

Mye teori, men liten forståelse for hvordan arbeide under de faktiske forhold. Ingenting om hvordan vi kan løse utfordringer, lærere forventer at vi kan prioritere deres fag i bhg, mens realiteten er at man bare løper rundt og "slukker branner".

Tilsvarende hevdet en annen respondent at det var lite sammenheng mellom studiet og praksis, fordi det er «umulig i en vanlig barnehage å få til mye av det forelesningene handler om, ytterst sjeldent man kan ta med seg 2-3 barn og 2 voksne når det er 15-20 andre barn på avdeling med 1-2 voksne». Dette er i tråd med funn fra tidligere deltakerundersøkelser blant barnehagelærere, som har vist til gode vurderinger av undervisningsformer, utbytte og mengden teori, men et savn knyttet til fokus på konkret arbeid i egen barnehage (Jensen m.fl. 2020).

Dersom vi vender tilbake til figur 5.1 ser vi at det er lavest andel som er enige i at videreutdanningen har vært positiv for samarbeidet i barnehagen. Mens rundt én av tre oppgir at de er helt enige i dette (34 prosent), uttrykker ytterligere en god tredjedel at de er litt enige (34 prosent).

Som nevnt fikk deltakerne på veilederutdanningen egne, tilpassede utsagn. Figur 5.2 viser andelen som uttrykker at de er helt enige:

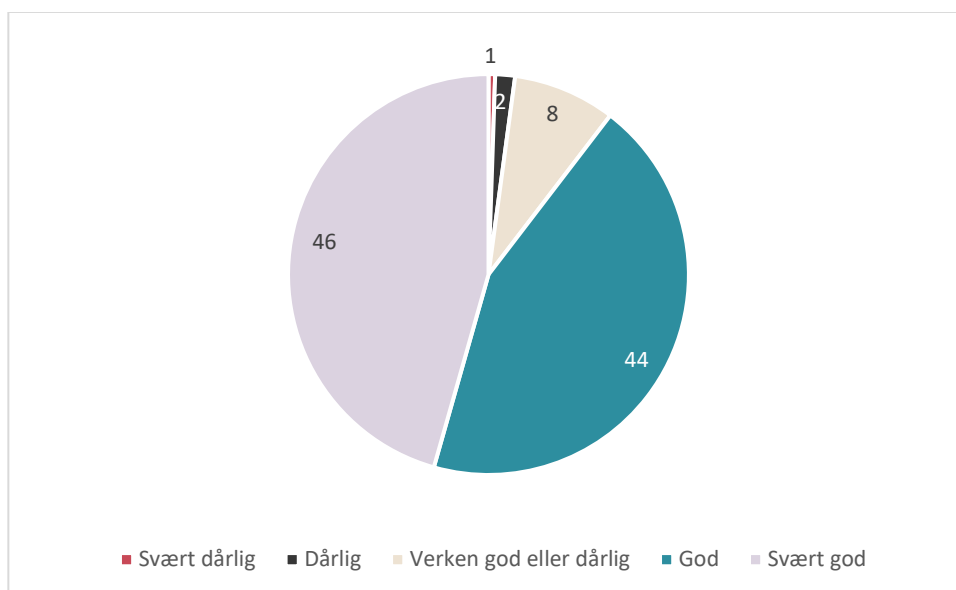
Figur 5.2 Andel helt enige i utsagn om læringsutbytte veilederutdanningen. N=144-146.

Figuren viser at to av tre deltakere på veilederutdanningen oppgir at de er helt enige i at videreutdanningen har gitt utgangspunkt for refleksjon over egen veiledning og at den generelt har forbedret måten å veilede på. Om lag halve utvalget (51 prosent) er også helt enige i at videreutdanningen har gjort dem mer engasjert i arbeidet som veileder. Det er færrest som uttrykker at de er helt enige i at videreutdanningen har gjort dem trygge på rollen som veileder (27 prosent). Det er flest som oppgir at de er uenige i utsagnet at videreutdanningen har vært positiv for samarbeidet med andre som veileder (8 prosent).

Lærere som tok videreutdanning i veiledning, svarte på de samme spørsmålene som barnehagelærerne (Gjerustad m.fl. 2021). Sammenlikninger mellom de to gruppene viser at det er de samme utsagnene som får høy og lav tilslutning, slik at rangeringen av utsagnene blir ganske lik. Barnehagelærerne er imidlertid mer positive til utbyttet, i den forstand at flere barnehagelærere enn lærere krysser av for *helt enig*, som er den mest positive vurderingen.

Respondentene ble også i årets undersøkelse bedt om å ta stilling til deres hovedinntrykk av kvaliteten på studiene, alle forhold tatt i betraktning. Figur 5.3 viser svarfordelingen:

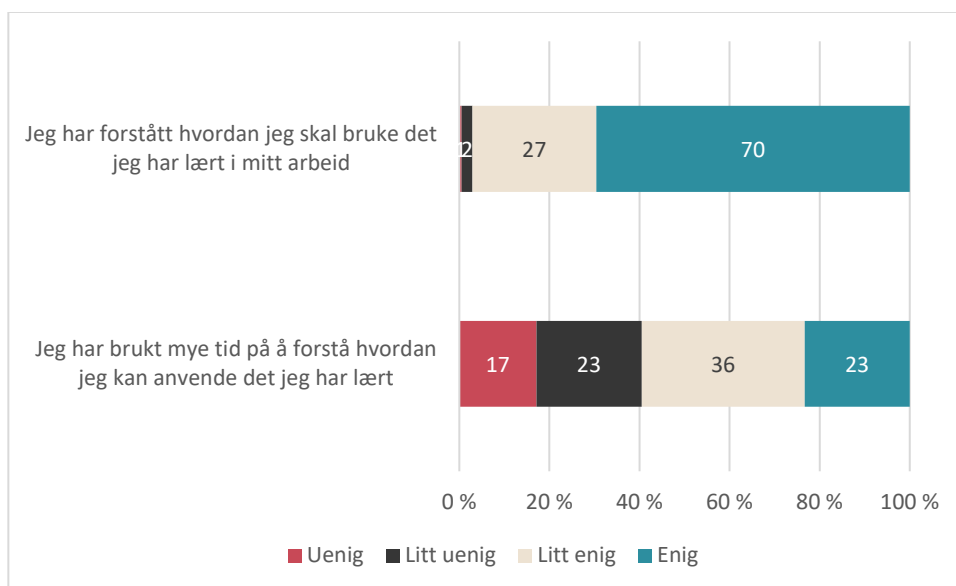

Figur 5.3 'Alle forholdene ved studiet tatt i betraktning: Hva er ditt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet?'. Prosent. N=375.

Ni av ti vurderer kvaliteten på studiet som god eller svært god. Det er kun tre prosent som oppgir at deres hovedinntrykk av kvaliteten er dårlig eller svært dårlig. Dette er i tråd med tidligere undersøkelser. Blant annet ga 92 prosent uttrykk for at helhetsinntrykket var godt eller svært godt i fjorårets undersøkelse (Jensen m.fl. 2020). Til forskjell fra denne finner vi imidlertid signifikante forskjeller mellom hvilken type utdanning deltakerne tok (se tabell A.3 i vedlegg).

5.2 Anvendelse av studiet

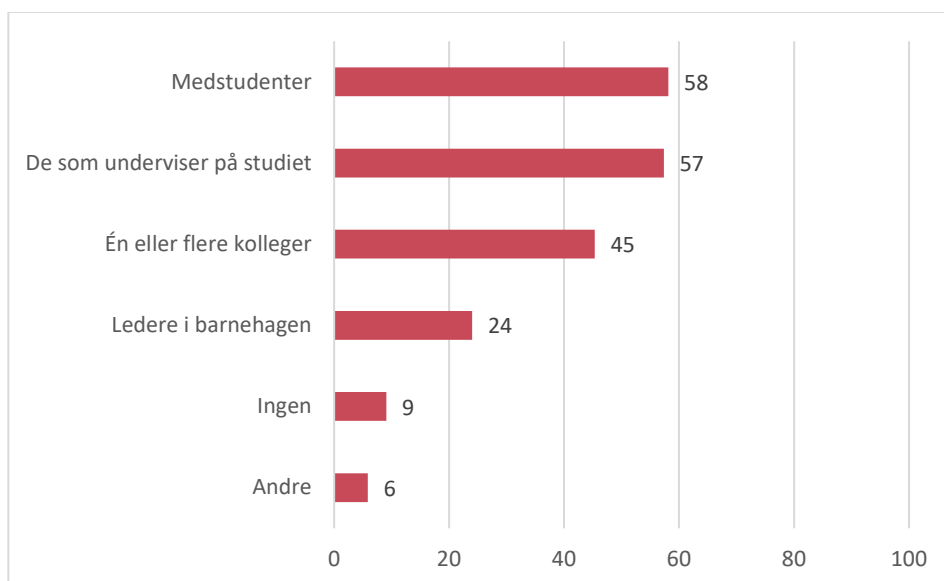
Som nevnt står forholdet mellom teori og praksis sentralt i kompetansestrategien *Kompetanse for framtidens barnehage*, og det er en målsetting at videreutdanningen skal gi et avtrykk i praksis. Mye av forskningen på videreutdanning vektlegger betydningen av motivasjon for læring, men det er også viktig å undersøke om og hvordan kunnskapen anvendes i praksis – altså om de studentene evner å omsette kunnskapen i praksis (Kennedy 2016). Vi valgte derfor å inkludere utsagn knyttet til anvendelse av studiet i praksis. Figur 5.4 viser svarfordelingen på to utsagn om forståelse og innsats knyttet til praksis og bruk av den ervervede kunnskapen:

Figur 5.4 Utsagn om anvendelse av studiet. Prosent. N=373-375.

Så å si alle respondentene i utvalget er enige (70 prosent) eller litt enige (27 prosent) i utsagnet at de har forstått hvordan de skal bruke det de har lært i arbeidet. Bildet er noe mer sammensatt når det gjelder hvorvidt de har brukt tid på å opparbeide seg denne forståelsen. Bortimot én av fire (23 prosent) oppgir at de er enige i at de har brukt tid på dette, fulgt av 36 prosent som er litt enige. Vi ser imidlertid av figuren at 17 prosent er uenige, og 23 prosent er litt uenige i dette. Om det betyr at videreutdanningen ga så god forståelse at det ikke var nødvendig å investere ytterligere tid i dette, eller om deltakerne ikke har prioritert eller hatt anledning til slik tidsbruk framgår ikke. Det at såpass mange oppgir at de har slik forståelse kan tyde på førstnevnte. Nærmere analyser viser også at 98 prosent av respondentene som oppgir at de er uenige i at de har brukt mye tid på å forstå hvordan de skal anvende det de har lært, oppgir at de er enige i at de *har forstått* hvordan de skal bruke det de har lært i arbeidet. Til sammenligning oppgir 71 prosent av de som er enige i at de har brukt mye tid på å forstå hvordan de skal anvende det de har lært at de er enige i at de har forstått dette.

Det å forstå hvordan kunnskap skal anvendes i arbeidet, krever en oversettelse fra teori til praksis. Vi valgte å inkludere et spørsmål om hvem som har vært viktige for deltakerne i denne oversettelsesprosessen. Figur 5.5 viser andelen som har oppgitt at de ulike opplistede aktørene har vært viktige i arbeidet med å ta i bruk kunnskapen fra videreutdanningen:

Figur 5.5 'Hvem har vært viktig for deg i arbeidet med å ta i bruk det du har lært i videreutdanningen?' Prosent. N=375.

Som vi ser er det størst andeler som oppgir at medstudenter (58 prosent) og de som underviser på studiet (57 prosent) har vært viktige i arbeidet med å ta i bruk det de har lært i videreutdanningen. Det er med andre ord aktørene fra selve utdanningen som trekkes fram. Dette følges av kolleger (45 prosent). Kun rundt én av fire (24 prosent) gir uttrykk for at lederne i barnehagen har vært viktige. Nesten én av ti oppgir at det ikke er noen som har vært viktige for dem i arbeidet med å oversette teori til praksis.

5.3 Oppsummering

I dette kapitlet har vi sett på hvordan deltakerne anvender kunnskapen fra videreutdanningen i eget arbeid. Sentrale punkter fra dette kapitlet er som følger:

- Et stort flertall gir uttrykk for at videreutdanningen har gitt utgangspunkt for refleksjon over egen praksis og at man er sterkt motivert for å ta i bruk det man har lært på videreutdanningen i eget arbeid.
- Mer enn to av tre gir uttrykk for at videreutdanningen generelt har forbedret hvordan de tilrettelegger for barnas opplevelser, utvikling og læring.
- Det er en betydelig lavere andel som mener at videreutdanningen har vært positiv for samarbeidet i barnehagen.
- To av tre deltakere på veilederutdanningen uttrykker at videreutdanningen har gitt utgangspunkt for refleksjon over egen veiledning og at den generelt har forbedret måten å veilede på. Om lag halvparten er også helt enige i at videreutdanningen har gjort dem mer engasjert i arbeidet som veileder.
- Det er færrest som er helt enige i at videreutdanningen har gjort dem trygge på rollen som veileder.
- Ni av ti vurderer kvaliteten på studiet som god eller svært god.
- Så å si alle oppgir at de har forstått hvordan de skal bruke det de har lært i arbeidet.
- Når det gjelder oversettelsen fra teori til praksis oppgir over halve utvalget at medstudenter og de som underviser på studiet har vært viktige i arbeidet med å ta i bruk det de har lært.

Referanser

- Gjerustad, C., Pedersen, C. & Borlaug, S.B. (2021). *Deltakerundersøkelsen for lærere 2021. Resultater fra en spørreundersøkelse blant lærere som har tatt videreutdanning innenfor strategien «Kompetanse for kvalitet»*. NIFU-rapport 2021:16. Oslo: NIFU.
- Gjerustad, C., Opheim, V., Hjetland, H.N., Rogde, K., Bergene, A.C. & Gulbrandsen, L. (2020). *Trivsel, læring og utvikling i barnehagen. Resultater fra TALIS Starting Strong Survey, Foreldreundersøkelsen i barnehage (FUBA) og BASIL*. NIFU-rapport 2020:10. Oslo: NIFU.
- Haakestad, H., Bråten, M., Jensen, R.S. & Svalund, J. (2015). *Tidsbruk i barnehager. Rapportering, organisering og ledelse*. Fafo-rapport 2015:43. Oslo: Fafo.
- Jensen, R. S., Bråten, M., Svalund, J. & Talberg, N. (2018). *Videreutdanning for barnehagelærere og lederutdanning for styrere 2018*. Fafo-rapport 2018:30. Oslo: Fafo.
- Jensen, R. S., Bråten, M., Svalund, J. & Talberg, N. (2019). *Videreutdanning for barnehagelærere og lederutdanning for styrere 2019*. Fafo-rapport 2019:30. Oslo: Fafo.
- Jensen, R.S., Bråten M. & Svalund, J. (2020). *Videreutdanning for barnehagelærere og lederutdanning for styrere 2020*. Fafo-rapport 2020:23. Oslo: Fafo.
- Kennedy, M.M. (2016). How does professional development improve teaching? *Review of educational research*, 86(4): 945-980.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. New York: Guilford Publishing.
- Siddiq, F. & Gjerustad, C. (2017). *Deltakerundersøkelsen for barnehageansatte 2017: Resultater fra en spørreundersøkelse blant ansatte i barnehagen som har tatt videreutdanning innenfor strategien «Kompetanse for fremtidens barnehage»*. NIFU-rapport 2017:23. Oslo: NIFU.

Vedlegg

Analyser av representativitet

Disse analysene sammenlikner andelen fra hvert studiested og fag som har svart på undersøkelsen med andelen i populasjonen som studerer ved de ulike studiestedene og fagene.

Vedlegg 2.1: Sammenlikning av populasjon og utvalg etter studiested.

	Populasjon andel	Utvalg antall	Utvalg andel
Dronning Mauds Minne høgskole - 35	12,3	45	13,4
Høgskolen i Innlandet - 14	6,6	22	6,5
OsloMet	19,6	70	20,8
Høgskolen på Vestlandet - 9	15,6	57	16,9
Handelshøyskolen BI - 35	3,6	11	3,3
Universitetet i Stavanger- 35	13,4	38	11,3
Høgskulen i Volda - 35	5,8	22	6,5
Høgskolen i Østfold - 35	3,6	7	2,1
UiT Norges arktiske universitet - 35	5,0	20	5,9
Universitetet i Agder - 31	4,3	14	4,2
Universitetet i Sørøst- Norge (2 studiesteder)- Horten – 13, Notodden 13	8,4	26	7,7
NLA høgskolen -17	1,8	5	1,5
Totalt	100	337	100

Vedlegg 2.2: Sammenlikning av populasjon og utvalg etter fag.

Studie	Populasjon andel	Antall	Utvalg andel
Veilederutdanning for praksislærere	29,4	115	30,3
Veilederutdanning	7,8	26	6,9
Spesialpedagogikk	7,2	31	8,2
Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk	7,2	17	4,5
Språkutvikling og språklæring	13,0	59	15,6
Språkutvikling og språklæring (nett)	13,0	28	7,4
Realfag i barnehagen (helt nettbasert)	7,3	25	6,6
Fysisk og motorisk utvikling	5,1	18	4,8
Pedagogisk ledelse og læringsmiljø	12,7	60	15,8
Sum	100,0	379	100

Analyser av utvalgte data fordelt på studiesteder og type utdanning

Grunnet lav utvalgsstørrelse var det ikke mulig å presentere funn per utdannings-type eller per studiested. Det er viktig å merke seg at lav utvalgsstørrelse kan få kunstig høy variasjon fordi den enkelte respondentens svar kan ha et relativt stort utslag på gjennomsnittet. Tabellene som presenteres i dette vedlegget, må derfor tolkes med varsomhet, spesielt når det gjelder å se etter mønstre *på tvers*.

Vedlegg 4.1 viser gjennomsnittsverdien fra hvert studiested på utsagn knyttet til det faglige nivået og studiets relevans for praksis. Vi understreker at oversikten er ment rent beskrivende og ikke kan brukes til å sammenligne studiestedene. Av hensyn til anonymisering har vi utelatt studiestedene med færre enn 10 respondenter (NLA Høgskolen og Høgskolen i Østfold).

**Vedlegg 4.1 'I hvilken grad stemmer disse utsagnene?'. Gjennomsnitt per studie-
sted på en skala fra 1 til 5.**

	Det faglige nivået har vært passe	Utdanningen har vært relevant for mitt arbeid i barnehagen	Utdanningen har klart å kombinere teori og praksis på en god måte	N
Dronning Mauds Minne Høgskole	4,2	4,6	4,2	43-44
Handelshøgsko- len BI	4,6	4,7	4,7	11
Høgskolen i Inn- landet	4,0	4,7	4,4	19
Høgskulen i Volda	3,9	4,4	4,2	22
Høgskulen på Vestlandet	3,9	4,4	3,9	54
OsloMet- Stor- byuniversitetet	3,9	4,5	3,9	67
UiT Norges ark- tiske universitet	4,2	4,5	4,4	19
Universitetet i Agder	4,1	4,6	3,9	14
Universitetet i Stavanger	4,0	4,6	4,1	38
Universitetet i Sørøst - Norge	4,3	4,7	4,3	32
N				319-320

Vi ser generelt en høyere gjennomsnittsverdi på, og dermed at flere gir sin tilslutning til, utsagnet om at utdanningen har vært relevant for arbeidet i barnehagen enn de to øvrige.

Vedlegg 5.1 viser gjennomsnittsverdien på spørsmål knyttet til hovedinntrykket av kvaliteten på studiet på de ulike studiestedene. På grunn av det lave antallet respondenter må ulikheter på tvers av studiestedene tolkes med stor varsomhet. Av hensyn til anonymisering har vi utelatt studiestedene med færre enn 10 respondenter (NLA Høgskolen og Høgskolen i Østfold).

Vedlegg 5.1 'Alle forholdene ved studiet tatt i betraktning: Hva er ditt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet?'. Gjennomsnitt per studiested.

	Gjennomsnitt	N
Dronning Mauds Minne Høgskole	4,4	44
Handelshøgskolen BI	4,7	11
Høgskolen i Innlandet	4,4	19
Høgskulen i Volda	4,5	22
Høgskulen på Vestlandet	4,3	54
OsloMet- Storbyuniversitetet	4,2	67
UiT Norges arktiske universitet	4,7	19
Universitetet i Agder	4,5	14
Universitetet i Stavanger	4,3	38
Universitetet i Sørøst-Norge	4,6	32
N		320

Vedlegget viser at det er noe variasjon mellom lærestedene når det gjelder deltakernes oppfatning av kvaliteten på studiene. Noen læresteder har svært godt fornøyde studenter. Her finner vi blant andre UiT Norges arktiske universitet og Universitetet i Sørøst-Norge med gjennomsnittverdier på henholdsvis 4,7 og 4,6. I motsatt ende finner vi OsloMet, Universitetet i Stavanger og Høgskulen på Vestlandet med henholdsvis 4,2 og de to sistnevnte på 4,3.

Vedlegg 5.2 viser gjennomsnittsverdien på spørsmål knyttet til hovedinntrykket av kvaliteten på studiet fordelt på de ulike typene utdanning:

Vedlegg 5.2 'Alle forholdene ved studiet tatt i betraktning: Hva er ditt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet?'. Gjennomsnitt per utdanningstype.

	Gjennomsnitt	N
Veilederutdanning for praksislærere	4,5	114
Veilederutdanning	4,3	27
Spesialpedagogikk	4,1	29
Tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk	4,1	16
Språkutvikling og språklæring	4,3	59
Språkutvikling og språklæring (helt nettbasert tilbud)	4,2	26
Realfag i barnehagen (helt nettbasert tilbud)	4,4	25
Fysisk og motorisk utvikling og aktivitet	4,3	18
Pedagogisk ledelse og læringsmiljø	4,6	58
N		372

Som vi ser; særlig studenter i pedagogisk ledelse og læringsmiljø og veilederutdanning for praksislærere sitter igjen med et godt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet. Det er lavest gjennomsnittscore blant studenter i spesialpedagogikk og tilleggsutdanning i barnehagepedagogikk.

Tabelloversikt

Tabell 2.1 Studiested. Antall og andel deltakere.....	18
Tabell 3.1 'Hvordan vurderer du å kombinere ...?'	30
Tabell 4.1 'Omtrent hvor mange samlinger har du deltatt på i studiet?'	
Gjennomsnitt og median.....	34
Tabell 4.2 'Omtrent hvor mange samlinger har du deltatt på i studiet?'	
Gjennomsnitt.....	35
Vedlegg 2.1: Sammenlikning av populasjon og utvalg etter studiested.....	52
Vedlegg 2.2: Sammenlikning av populasjon og utvalg etter fag.....	53
Vedlegg 4.1 'I hvilken grad stemmer disse utsagnene?'. Gjennomsnitt per studiested på en skala fra 1-5.....	54
Vedlegg 5.1 'Alle forholdene ved studiet tatt i betraktning: Hva er ditt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet?'. Gjennomsnitt per studiested.....	55
Vedlegg 5.2 'Alle forholdene ved studiet tatt i betraktning: Hva er ditt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet?'. Gjennomsnitt per utdanningstype.....	56

Figuroversikt

Figur 2.1 Aldersfordeling. Prosent. N=389.....	14
Figur 2.2 'Hvor mange års ansiennitet har du fra barnehagesektoren?'. Prosent. N= 394.....	15
Figur 2.3. Fordeling på avdeling. Prosent. N= 394.	16
Figur 2.4. Fordeling på barnehagestørrelse. Prosent. N=394.....	17
Figur 2.5. Fordeling på type utdanning. Prosent. N=386.....	19
Figur 3.1 'I hvilken grad var du motivert for å ta videreutdanning?' Prosent. N=408	21
Figur 3.2 'Hva var viktige og mindre viktige grunner til at du bestemte deg for å søke om videreutdanning?' N=402-407	22
Figur 3.3 'Hvordan har Korona påvirket videreutdanningen og din situasjon?' N=373-375.....	24
Figur 3.4 'Hvordan er det blitt tilrettelagt for studiene?' Prosent. N=403.....	26
Figur 3.5 Dekking av utgifter i forbindelse med studiet. Prosent. N=397- 404	27
Figur 3.6 Tilrettelegging i form av avlastning. N=398-403	29
Figur 3.7 'I hvilken grad har tilretteleggingen ved barnehagen bidratt til eller hindret ditt utbytte fra studiet?' N=402	30
Figur 3.8 'På en skala fra 1 (helt uenig) til 6 (helt enig), vennligst gi din oppfatning av kunnskapsdeling på skolen'. N=399-400.....	31
Figur 4.1 'Hvor viktig mener du ulike deler av videreutdanningen har vært for ditt læringsutbytte?' Andel ganske og svært viktig, samt «ikke hatt». Prosent. N=388-390	36
Figur 4.2 'Hvor viktig mener du ulike deler av videreutdanningen har vært for ditt læringsutbytte?' Andel ganske og svært viktig, samt «ikke hatt». Prosent. N=381-383	37
Figur 4.3 Studienes nivå og relevans. Prosent. N=379-380.....	38
Figur 4.4 Arbeid mellom samlinger. Prosent. N=393-396.....	39

Figur 4.5 'I hvilken grad har utdanningen inneholdt følgende tema ...?'. Prosent. N=147-148	42
Figur 5.1 Læringsutbytte videreutdanning. Prosent. N=229-230	44
Figur 5.2 Andel helt enige i utsagn om læringsutbytte veilederutdanningen. N=144-146.....	46
Figur 5.3 'Alle forholdene ved studiet tatt i betraktning: Hva er ditt hovedinntrykk av kvaliteten på studiet?'. Prosent. N=375.....	47
Figur 5.4 Utsagn om anvendelse av studiet. Prosent. N=373-375.....	48
Figur 5.5 'Hvem har vært viktig for deg i arbeidet med å ta i bruk det du har lært i videreutdanningen?' Prosent. N=375.....	49

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no